

Praksisnotat om hjælpemidler og forbrugsgoder Til brug for tema-ankemøde 29. februar 2024

Indhold

I. Lovgrundlag	1
II. Generelt.....	12
Kriterier for bevilling	12
Væsentlighed	12
Den daglige tilværelse i hjemmet.....	13
Udøvelse af erhverv.....	13
III. Afgrænsning til anden lovgivning.....	13
Generelt om forholdet til anden lovgivning	13
IV. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser.....	14
Principmeddelelse 20-22	19
De konkrete sager.....	19
V. Konkrete mødesager	38

I. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på Lov om social service (**serviceloven**), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, bekendtgørelse nr. 1466 af 5. december 2023 om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven (**hjælpemiddelbekendtgørelsen**), cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet nr. 9079 af 22. februar 2013 (**afgrænsningscirkulæret**) og vejledning nr. 10324 af 14. december 2017 (**vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder**).

Uddrag af serviceloven:

§ 112. Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at et hjælpemiddel skal leveres af bestemte leverandører. I forbindelse med kommunalbestyrelsens indgåelse af leverandøraftaler inddrages repræsentanter for brugerne ved udarbejdelse af kravspecifikationerne.

Stk. 3. Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 4. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Stk. 4. Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 3 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.

Stk. 5. Social- og boligministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte regler om

- 1) afgrænsningen af de hjælpemidler, hvortil der kan ydes støtte, og adgangen til genanskaffelse,
- 2) i hvilket omfang modtageren selv betaler en del af udgiften til anskaffelse, reparation og drift af et hjælpemiddel,
- 3) hvornår støtte til et hjælpemiddel kan ydes som udlån eller udleveres som naturalydelse,
- 4) hvorvidt der skal gælde særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler, herunder muligheden for udlevering af visse hjælpemidler fra en offentlig institution, og
- 5) hvorvidt visse hjælpemidler kan stilles til rådighed som led i et botilbud.

§ 113. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Stk. 2. Der kan kun ydes hjælp, når udgiften er over 500 kr.

Stk. 3. Hjælpen udgør 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art.

Stk. 4. Hvis det på grund af den nedsatte funktionsevne er nødvendigt med et forbrugsgode, der er dyrere end et almindeligt standardprodukt, eller hvis den nedsatte funktionsevne nødvendiggør særlig indretning af forbrugsgodet, betaler kommunen, jf. stk. 1, de nødvendige merudgifter.

Stk. 5. Hvis forbrugsgodet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne, betaler kommunen, jf. stk. 1, de fulde anskaffelsesudgifter. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 6. Social- og boligministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte nærmere regler om

- 1) afgrænsningen af de forbrugsgoder, der kan ydes hjælp til, og adgangen til genanskaffelse, og
- 2) i hvilket omfang modtageren selv skal betale en del af udgiften til reparation og drift af et forbrugsgode.

§ 115. Det er en forudsætning for støtte efter §§ 112, 113, 113 b og 114, at hjælpemidlet, forbrugsgodet eller bilen ikke kan bevilges efter anden lovgivning.

Uddrag af bekendtgørelsen om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven:

§ 1. I henhold til § 112, stk. 1, i lov om social service skal kommunalbestyrelsen yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

§ 6. Efter § 112, stk. 3, i lov om social service kan ansøgeren vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 2. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale, og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Stk. 2. Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 1 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.

Stk. 3. Ved indkøb af hjælpemidler efter reglerne i § 112, stk. 3, i lov om social service skal fakturaen fra den leverandør, som ansøgeren vælger, sendes og afregnes direkte med kommunen. Ansøgeren hæfter selv for egenandelen, der betales direkte til leverandøren. Det skal fremgå af fakturaen, om ansøgerens evt. egenandel er fratrukket.

Stk. 4. Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til hjælpemidler indkøbt efter reglerne i § 112, stk. 3, i lov om social service, at det hjælpemiddel, som ansøgeren har valgt, opfylder de faglige specifikationer og krav til egnethed, som kommunalbestyrelsen har opstillet. Det er ansøgerens ansvar at sikre dette

§ 9. Der kan ydes støtte til injektions- og testmaterialer (f.eks. sprøjter, kanyler, insulinpen, fingerprikker (lancetter), teststrimler og blodsuktermåleapparat) til insulinkrævende diabetikere og til diabetikere, som er i kombinationsbehandling med insulin og tabletter eller andet godkendt injektionspræparat. Der kan ydes støtte til inhalator til administration af insulin, når injektion medfører meget svære lokalreaktioner som komplikation.

Stk. 2. Hjælpen til blodsuktermåleapparat ydes med halvdelen af den samlede udgift.

Stk. 3. Til tabletbehandlede diabetikere, hvor lægen anser jævnlig blodsuktermåling for påkrævet, gives op til 150 stk. teststrimler og fingerprikker (lancetter) årligt.

§ 12. Der kan ydes støtte til ortopædiske fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj til personer med en foddeformitet, jf. indikationerne i bilag 1, hvis generne af foddeformiteten kan afhjælpes, og personen uden brug af indlæg ville være henvist til at benytte ortopædisk fodtøj.

§ 15. Der kan ydes støtte til briller og kontaktlinser, hvis følgerne af en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse kan afhjælpes, jf. indikationerne i bilag 2.

Stk. 2. Der kan ikke ydes støtte, når behovet for briller eller kontaktlinser alene skyldes en optisk synsfejl.

Stk. 3. Hvis problemet ikke kan løses lokalt, kan briller og kontaktlinser, jf. stk. 1, samt andre optiske synshjælpemidler og optikunderstøttende synshjælpemidler til personer med en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse eller et varigt synshandicap udleveres af Kennedy Centret efter henvisning fra speciallæger i øjensygdomme, øjenafdelinger samt kommunale konsulenter eller synscentraler. Kennedy Centret giver efterfølgende kommunen meddelelse om udlevering.

Stk. 4. Social-, Bolig- og Ældreministeriet fastsætter betalingen for synshjælpemidler, der udleveres af Kennedy Centret, jf. stk. 3.

§ 17. I henhold til § 113, stk. 1, i lov om social service skal kommunalbestyrelsen yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Stk. 2. Forbrugsgoder omfatter produkter, som er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

§ 20. Hjælp til anskaffelse af øvrige forbrugsgoder ydes med et beløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art.

Stk. 2. Der kan ud over støtte efter stk. 1 ydes hjælp til betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og prisen på det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen ydes, hvis der foreligger ganske særlige forhold ved den nedsatte funktionsevne, som nødvendiggør anskaffelse af et forbrugsgode, der

- 1) er dyrere end et almindeligt standardprodukt eller
- 2) nødvendiggør særlig indretning.

Stk. 3. Hvis forbrugsgodet på grund af den nedsatte funktionsevne udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, således at ansøgeren ikke kan benytte produktet efter sit formål som forbrugsgode, omfatter hjælpen den fulde anskaffelsespris på det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 4. Computere med standardsoftware, der understøtter hjælpemidler til blinde og svagsynede, dækkes med den fulde anskaffelsespris til det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 5. Der ydes kun hjælp efter denne bestemmelse, når udgiften i den enkelte ydelsessituation overstiger 500 kr.

Stk. 6. Der ydes ikke hjælp efter denne bestemmelse til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, f.eks. almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV, radioer, DVD-afspillere, CD-afspillere, tablets m.v., som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

§ 21. Der ydes ikke hjælp til udskiftning og reparation af forbrugsgoder, der er anskaffet med hjælp efter § 20, stk. 1.

Bilag 1

- 1) Leddegigt med svært forfodsfald og tådeformiteter (indlæg eventuelt suppleret med gængesål).
- 2) Sårddannelser med risiko for sår i fodsålen med føleforstyrrelser som følge af sukkersyge, kroniske nervelidelser eller ved svær kompromittering af blodomløbet (kredsløbsinsufficiens).

- 3) Svært forfodsfald ved samtidigt dårligt blodomløb, f.eks. klostillede tæer, hammertæer, deforme ledhoveder på mellemfodsknoglerne.
- 4) Stiv fodrod - medfødte sammenvoksninger (coalitio), svære fejlstillinger efter brud på fodrodsknogler, kroniske ledbetændelser eller leddegigt.
- 5) Erhvervet platfod som følge af degeneration.
- 6) Aflastning af varigt smertende ar i fodsålen.
- 7) Andre foddeformiteter af tilsvarende sværhedsgrad efter særlig begrundelse, f.eks. svært fikseret platfod, svær slaphed af ledbånd og ledkapsler ved medfødt knogleskørhed (osteogenesis imperfecta). Der kan således ikke ydes hjælp til indlæg ved almindelig platfod eller blød platfod hos børn.

Bilag 2

- 1) Uregelmæssig hornhinde (irregulær astigmatisme) ved f.eks. keratokonus, hornhindear m.v.
- 2) Defekter i regnbuehinden, f.eks. aniridi, kolobom, albinisme, samt følger efter f.eks. skader eller operation.
- 3) Løs øjenlinse (ektopi), følger efter operation i barnealderen for grå stær (afaki).
- 4) Smertende øjenlidelser, f.eks. blærer på hornhinden (keratitis bullosa) eller kronisk hornhindedår.
- 5) Stærkt skæmmende øjenlidelser.
- 6) Sygdomsbetinget dobbeltsyn uden mulighed for operativ korrektion. Der skal minimum være tildelt i alt 7 prizmer horisontalt eller 2 prizmer vertikalt. Prismer kan fordeles på begge øjne.
- 7) Sygdomsbetinget lysoverfølsomhed ved øjenlidelser i nethinde eller brydende medier.
- 8) Ekstreme optiske synsfejl karakteriseret ved, at etableringen af forbedret synsfunktion kun kan opnås med specialfremstillede brilleglas eller kontaktlinser. Den styrkemæssige grænse for specialfremstillede brilleglas eller kontaktlinser er på +/- 16 dioptrier i højst brydende snit eller 5 dioptrier i cylinderværdi.
- 9) Børn og unge registreret i synsregistret ved Kennedy Centret.
- 10) Afaki kombineret med synsfeltsdefekter efter indstilling fra Kennedy Centret.
- 11) Myopi større end eller lig med -7 kombineret med kikkertsynsfelt på 10 grader eller derunder.
- 12) Hængende øjenlåg (ptose).
- 13) Hypermetrop $> + 7$ i højst brydende plan til børn indtil 10 år.
- 14) Andre medicinsk-optisk definerede, varige øjenlidelser af tilsvarende sværhedsgrad efter indstilling fra Kennedy Centret.

Uddrag af afgrænsningscirkulæret

Formålet med cirkulæret er at definere, hvad behandlingsredskaber er, og at afgrænse behandlingsredskaber over for tilgrænsende kategorier af redskaber og hjælpemidler, hvortil udgiften som hovedregel afholdes af andre end regionerne, typisk af kommunerne.

Området for apparatur, redskaber og hjælpemidler kan opdeles i 5 kategorier:

- 1) Behandlingsredskaber. Udgiften afholdes af regionerne.
- 2) Hjælpemidler og forbrugsgoder (lov om social service). Udgiften afholdes af kommunerne.
- 3) Hjælpemidler (hjemmesygepleje, sundhedsloven). Udgiften afholdes af kommunerne.
- 4) Hjælpemidler i forbindelse med genoptræning. Udgiften afholdes af kommunerne.
- 5) Hjælpemidler i øvrigt.

Behandlingsredskaber er redskaber, som A) patienten forsynes med som led i behandling på sygehus eller i speciallægepraksis, der efter aftale med sygehusvæsenet varetager opgaver for dette, eller B) patienten forsynes med som led i eller som en fortsættelse af den iværksatte behandling med det formål enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved sygehusbehandlingen, eller at forhindre forringelse af dette resultat.

Et givet apparatur eller redskab kan være både et behandlingsredskab og et hjælpemiddel. Om det kategoriseres som det ene eller det andet afhænger af den sammenhæng, apparaturet eller redskabet indgår i, dvs. om det opfylder kriterierne for at kunne kategoriseres som et behandlingsredskab (tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved sygehusbehandling, eller at forhindre forringelse af dette resultat) eller et hjælpemiddel (afhjælpning af en nedsat varig funktionsevne).

I tilfælde, hvor der opstår tvivl om hvilken myndighed, der er ansvarlig for betaling af et nødvendigt behandlingsredskab eller hjælpemiddel, som skal betales af regionen eller af kommunen, er det vigtigt, at tvivlen ikke kommer borgeren til skade. Den myndighed, der har tættest kontakt med borgeren, skal i givet fald umiddelbart levere det nødvendige behandlingsredskab eller hjælpemiddel til borgeren, hvorefter betalingsspørgsmålet må afklares efterfølgende mellem de involverede myndigheder.

Uddrag af vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder, nr. 10324 af 14. december 2017

Formål og personkreds

1. Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet. For en nærmere gennemgang af begrebet »nedsat funktionsevne« henvises til vejledning om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven. Vedrørende muligheden for at bevilge hjælpemidler eller forbrugsgoder i en

tidsbegrænset periode til borgere med midlertidige funktionsnedsættelser henvises til punkt 10 ff.

Økonomiske forhold

2. Bevilling af et hjælpemiddel eller et forbrugsgode er uafhængig af borgerens økonomi og forsørgelsesgrundlag. Ydelsen af hjælpemidlet/forbrugsgodet er skattefri.

Væsentlighed

7. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad lette den daglige tilværelse i hjemmet. Vurderingen heraf er konkret og individuel, og spørgsmålet om, hvorvidt kravet om væsentlighed er opfyldt, fastlægges ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets eller forbrugsgodets betydning for at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på bl.a. helbredsmæssige forhold, sociale forhold, og herunder familiemæssige forhold, f.eks. børn i familien, hjælpemidlets betydning for muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der evt. kan findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet eller forbrugsgodet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet.

Den daglige tilværelse i hjemmet

8. Ved vurderingen af kravet om, at hjælpemidlet eller forbrugsgodet kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, kan der bl.a. lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion og vigtighed i forbindelse med borgerens ophold i hjemmet. Der kan f.eks. lægges vægt på betydningen for den pågældendes mulighed for så vidt muligt at klare sig uden hjælp fra andre. Der kan desuden lægges vægt på betydningen for, at borgeren fortsat har mulighed for at klare sig og forblive i eget hjem.

Herudover kan der lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion for andre, der hjælper borgeren til dagligt i hjemmet. Der kan f.eks. være tale om en lift eller en særlig seng, som en plejer eller et familiemedlem bruger ved pleje af den pågældende.

De sociale forhold, herunder om borgeren har ægtefælle og børn, skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for et hjælpemiddel eller forbrugsgode. Det forventes således som udgangspunkt, at f.eks. ægtefælle eller børn medvirker ved udførelse af praktiske opgaver i hjemmet. Det offentlige kan dog ikke pålægge børn af borgere med nedsat funktionsevne mere arbejde i hjemmet end andre børn på samme alder udfører, ligesom det offentlige ikke kan pålægge en evt. ægtefælle arbejde i hjemmet udover, hvad der er normalt og ligger inden for rimelighedens grænser.

Udøvelse af erhverv

9. Der skal ved vurderingen lægges vægt på, om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er nødvendigt for, at borgeren kan være i erhverv. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal således være en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Se andetsteds i denne vejledning nærmere om afgrænsningen mellem hjælpemidler efter serviceloven og hjælpemidler efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Generelt om forbrugsgoder

49. Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til forbrugsgoder til borgere med en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendigt for, at borgeren kan udøve et erhverv.

Betingelserne svarer til betingelserne for at få hjælpemidler efter servicelovens § 112, stk. 1. Der henvises til kapitel 1, hvor muligheden for at yde støtte til forbrugsgoder til borgere med midlertidig funktionsnedsættelse i en kort, tidsbegrænset periode også er omtalt.

Forbrugsgoder omfatter produkter, der er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

Sådanne produkter er således ikke fremstillet specielt med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne, men kan dog i en række tilfælde udgøre den kompensation, som borgere med nedsat funktionsevne har behov for.

Det gælder f.eks. situationer, hvor produkter så som visse stole, en trehjulet knallert eller en ladcykel bevirker, at den pågældende kan udføre dagligdags funktioner, som han eller hun ellers ikke ville være i stand til uden hjælp, og hvor der ikke i øvrigt er andre personer i husstanden, der med rimelighed kan påtage sig opgaverne. Det bør i denne forbindelse bemærkes, at børn af forældre med nedsat funktionsevne ikke af det offentlige kan pålægges mere arbejde i hjemmet, end deres jævnaldrende kammerater udfører. Hvilke produkter, der er omfattet af begrebet forbrugsgoder, ændres i takt med den almindelige samfundsudvikling, og skal sammenholdes med forbrugsgoder, der omfattes af sædvanligt indbo. Se punkt 51.

Med den stigende vægt på tilgængelighed for borgere med nedsat funktionsevne må det forventes, at stadig flere produkter vil blive fremstillet med indbyggede handicapegnede funktioner, således at de i en konkret situation kan virke handicapkompenenserende.

Støtten ydes til køb af et forbrugsgode. I modsætning til det egentlige hjælpemiddelområde får borgeren således ejendomsretten til produktet, og kan efter eget valg af leverandør købe det produkt, han eller hun ønsker. Der er også mulighed for, at borgeren kan købe et dyrere produkt mod selv at betale ekstraudgifterne.

Hvis betingelserne for støtte til køb af forbrugsgoder er opfyldt, ydes der hjælp, uanset om borgeren selv tidligere har anskaffet sig et lignende forbrugsgode.

Sædvanligt indbo

51. Der kan ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, f.eks. almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV, radioer, CD-afspillere, DVD-afspillere, tablets, computere, vaskemaskiner, tørretumblere, opvaskemaskiner, almindelige køkkenmaskiner m.v., og som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

Der ydes således ikke støtte til almindelige CD-afspillere til blinde, der f.eks. har behov for afspilning af lydbøger eller lydbreve. Ligeledes ydes der ikke støtte til el-cykler eller robotstøvsugere uanset den nedsatte funktionsevne.

Hvilke forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo, vil løbende ændres i takt med den almindelige samfundsudvikling. Ved bedømmelsen af, om et forbrugsgode er så almindeligt, at der ikke kan ydes hjælp til anskaffelsen efter reglerne om forbrugsgoder, må der tages hensyn til udviklingen i den almindelige levestandard og borgernes forbrugs- og levevaner. Således vil flere forbrugsgoder med tiden blive mere almindeligt udbredt og efterhånden blive betragtet som sædvanligt indbo.

Det forudsættes, at niveauet i det mindste svarer til praksis vedrørende transgbeneficiet, jf. retsplejelovens regler herom, hvorefter der skal være tale om "et beskedent hjem". Som supplement hertil skal der foretages en vurdering af, hvor udbredt et givet forbrugsgode er på landsplan. Til brug for denne vurdering kan oplysninger fra Danmarks Statistik anvendes som retningsgivende standard.

Almindeligt standardprodukt

52. Hjælpen ydes som udgangspunkt med et kontant beløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den type, der er behov for til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne. Ved fastlæggelsen af et almindeligt standardprodukt må prisen på et gennemsnitsprodukt af den pågældende type lægges til grund.

Til forskel fra egentlige hjælpemidler vil et forbrugsgode, der bevilges med henblik på at kompensere for en nedsat funktionsevne, normalt også indebære en lettelse i dagligdagen på samme måde som for borgere uden nedsat funktionsevne. Egenbetalingen på 50 pct. har således baggrund i, at der ville være tale om overkompensation, hvis borgeren med funktionsnedsættelse fik de fulde anskaffelsesudgifter dækket.

Udskiftning og reparation

57. Der ydes ikke støtte til drift af forbrugsgoder. Der ydes som udgangspunkt heller ikke støtte til udskiftning eller reparation af forbrugsgoder.

Dog vil der efter behov kunne ydes støtte til udskiftning og reparation af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller med en særlig indretning.

For så vidt angår støtte til udskiftning af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller med en særlig indretning, ydes denne ved betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og prisen på det bedst egnede og billigste produkt.

Der ydes støtte til reparation af forbrugsgoder med en særlig indretning ved betaling af reparationsudgiften vedrørende den særlige indretning. Støtte til reparation af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet ydes dog med halvdelen af udgiften.

Støtte til udskiftning af forbrugsgoder, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, og støtte til udskiftning af computere til blinde eller stærkt svagsynede, ydes ved betaling af den fulde anskaffelsespris på det bedst egnede og billigste produkt. Ved reparation ydes der støtte til betaling af den fulde reparationsudgift.

Ortopædiske fodindlæg

94. Ved ortopædisk fodtøj forstås individuelt fremstillet fodtøj (herunder fodtøj med træbund) og særligt fabriksfremstillet fodtøj, der tilgodeser en svær foddeformitet (f.eks. knyster og overvidde) eller benyttes i forbindelse med bandagering (kapselsko). Indikationerne for hjælp fremgår af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 1.

Der vil kunne ydes hjælp til borgere, der er overfølsomme over for f.eks. limstoffer og stoffer i forbindelse med garvningsprocesser i almindeligt fodtøj.

For borgere, som på grund af forskel i benlængde eller som på grund af følger efter årebetændelse har brug for enten sålforhøjelse eller ortopædisk fodtøj gælder, at lidelsen skal kunne betragtes som invaliditet eller varigt sygdomsbetinget svagelighed eller en foddeformitet.

Ved førstegangsbevillinger kan det anbefales, at reservefodtøj først bevilges og anskaffes efter 3 måneders forløb af hensyn til eventuelle tilpasningsproblemer.

Hvis der er behov for ortopædisk fodtøj til forskellige årstider og formål, skal det kunne dokumenteres, at borgeren har et behov herfor, og at brugen ikke er meget begrænset.

Der kan ydes støtte til forsåling og udbedring af ortopædisk fodtøj. Det vil være hensigtsmæssigt, at reparationen udføres af leverandøren af fodtøjet, idet læsten til skoen vil kunne danne baggrund for en optimal udbedring af det ortopædiske fodtøj. Hensigten er, at udskiftningsintervallet for ortopædisk fodtøj kan øges. Der kan dog ikke stilles betingelse om, at det gamle fodtøj forsåles og udbedres, før der bevilges hjælp til nye sko.

Til borgere over 18 år vil der normalt kunne ydes hjælp til udskiftning hver 18. måned efter individuel konkret vurdering. Særlige forhold (f.eks. erhvervsarbejde, vejrlig, særlige lidelser) kan bevirke større eller særlig slitage, der gør hyppigere udskiftninger nødvendige.

Der ydes ikke hjælp til fabriksfremstillet fodtøj til børn med bløde platfødder (fri drejebevægelighed).

95. Der kan efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 12 ydes støtte til ortopædiske fodindlæg til borgere med en foddeformitet, der gør det muligt at benytte en almindelig, fabriksfremstillet sko. Der kan ligeledes ydes hjælp til tilretning af almindeligt fodtøj.

Indikationerne for hjælp følger af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 1.

Hvis hjælp efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 12 i forsvarligt omfang afhjælper deformiteten, går bevilling af dette forud for bevilling af ortopædisk fodtøj efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 11.

Synshjælpemidler

103. Det er en forudsætning for støtte til briller og kontaktlinser efter servicelovens § 112, at borgeren har en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse.

Der kan således ikke ydes hjælp efter servicelovens § 112 til briller og kontaktlinser på ren optisk indikation. Det vil sige, hvis behovet for briller og kontaktlinser alene skyldes langsynethed, nærsynethed, bygningsfejl eller forskellig optisk styrke på øjnene. Under denne gruppe hører også borgere opereret for ensidig eller dobbeltsidig grå stær erhvervet som voksen, dvs. når man er over 18 år.

I disse tilfælde kan der evt. søges støtte efter § 82 i lov om aktiv socialpolitik om hjælp til sygebehandling, medicin m.v. (hjælpen efter § 82 er transbestemt). Folkepensionister og førtidspensionister tilkendt pension efter reglerne før 1. januar 2003 kan efter pensionslovgivningen søge om udvidet helbredstillæg til tilskud til briller, som der ikke ydes tilskud til efter sundhedsloven.

Opregningen af øjenlidelser i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2 dækker langt de fleste situationer, hvor støtte til briller eller kontaktlinser kan komme på tale. Der vil dog kunne forekomme andre øjenlidelser af tilsvarende sværhedsgrad, som efter en konkret vurdering vil kunne berettige til støtte. Afgørelse træffes i disse tilfælde efter indstilling fra Øjenklinikken, Kennedy Centeret.

De anførte persongrupper med en varig øjenlidelse har ofte behov for specialbriller og specialkontaktlinser, som forudsætter en høj grad af specialoptisk fagkundskab ved udmåling og tilpasning.

Nogle øjensygdomme, jf. bilag 2 til hjælpemiddelbekendtgørelsen, kan være ledsaget af blændingsfænomener, som vil kunne afhjælpes med filterglas, der findes i forskellige udformninger. Filterglas er brillglas med specielle lysabsorberende egenskaber, der giver en

væsentlig reduktion af lysblænding og en forbedret synsfunktion. Filterglas kan ydes uafhængig af styrke. Afgrænsningen af brugergruppen gør det naturligt at kræve oplysninger om diagnose og symptomer.

Ved støtte til kontaktlinser kan der ydes hjælp til aflastningsbriller. Hjælp til briller omfatter glas og stel samt evt. matglas eller balanceglas. Specielle stel er ofte påkrævet på grund af optikkens karakter.

Bemærkninger til bilag 2 i hjælpemiddelbekendtgørelsen

104. Til pkt. 1. Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet kontaktlinse.

Til pkt. 2: Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet farvet kontaktlinse eller diafragmalinse/irislinse.

Til pkt. 3: Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet kontaktlinse.

Til pkt. 4: Hjælpemidlet vil ofte være en bandage linse med protektiv virkning med eller uden styrke.

Til pkt. 5: Hjælpemidlet vil ofte være en påmalet kontaktlinse eller øjenprotese.

Til pkt. 6: Det drejer sig om påvirkning og lammelse af øjenmusklerne. Der ydes ikke støtte ved konvergensinsufficiens eller følge af dekompenseret fori. Hjælpemidlet vil ofte være enten en okklusionskontaktlinse eller briller med prisme virkning.

Til pkt. 7: Det drejer sig om f.eks. udtalt blænding, udtrætning, adaptationstid eller diskomfort, som kan afhjælpes med filterglas eller farvede kontaktlinser efter en individuel afprøvning af en fagperson.

Til pkt. 8: Det drejer sig om borgere med ekstrem nærsynethed, langsynethed eller bygningsfejl.

Til pkt. 9: Det drejer sig om synshandicappede børn og unge, der indtil de fylder 18 år er registreret i synsregisteret ved Kennedy Centeret, jf. servicelovens § 153, stk. 4. Kriteriet for at blive registreret i synsregistret er en synsstyrke på højst 6/18 (0,3) på bedste øje. Til denne gruppe børn og unge er der brug for et bredt spektrum af synshjælpemidler, herunder korrigerende optik i form af briller og kontaktlinser.

Til pkt. 10: Hjælpemidlet vil ofte være en kontaktlinse, da en afakibrille er ekstra invaliderende ved bortfald af dele af synsfeltet (synsfeltsdefekter).

Til pkt. 11: Hjælpemidlet vil ofte være en kontaktlinse, da briller, der korrigerer for excessiv myopi, er ekstra invaliderende ved kikkertsynsfelt.

Til pkt. 12: Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet brille og/eller kontaktlinse, som løfter øjenlåget.

Til pkt. 13: Hjælpemidlet vil ofte være en brille, der har til formål at forebygge blivende synsnedsættelse (amblyopi) ved at optimalt korrigere langsynethed i den periode, hvor synsfunktionen stadig er påvirkelig.

Diabeteshjælpemidler

106. For diabeteshjælpemidler efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 9 gælder, at der kan ydes støtte til injektions- og testmaterialer (f.eks. sprøjter, kanyler, insulinpen, fingerprikker (lancetter), teststrimler og blodsuktermåleapparatur), til insulinkrævende diabetikere og til diabetikere, som er i kombinationsbehandling med insulin og tabletter eller andet godkendt

injektionspræparat. Der kan ydes støtte til inhalator til administration af insulin, når injektion medfører meget svære lokalreaktioner som komplikation. Hjælpen til blodsuktermåleapparatur ydes med halvdelen af den samlede udgift. Til tabletbehandlede diabetikere, hvor lægen anser jævnlig blodsuktermåling for påkrævet, gives op til 150 stk. teststrimler og fingerprikkere (lancetter) årligt.

II. Generelt

Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter, borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet.

Hvis der er bevilget andre hjælpemidler, som vil kunne dække behovet for afhjælpning, er det afgørende, om det ansøgte produkt giver en yderligere afhjælpning af funktionsnedsættelsen.

Om et produkt er et hjælpemiddel for ansøgeren afhænger af, hvilket behov brugen af det skal afhjælpe.

I hjælpemiddelbekendtgørelsen er der en række særlige bestemmelser om støtte til visse hjælpemidler. Det er blandt andet støtte til injektions- og testmaterialer til brug for diabetikere, ortopædisk fodtøj til personer med varige og svære foddeformiteter og briller/kontaktlinser.

Kriterier for bevilling

Hjælp kan ydes, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Væsentlighed

Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal i *væsentlig* grad kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i *væsentlig* grad lette den daglige tilværelse i hjemmet. Vurderingen heraf er konkret og individuel, og spørgsmålet om, hvorvidt kravet om væsentlighed er opfyldt, fastlægges ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets eller forbrugsgodets betydning for at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på bl.a. helbredsmæssige forhold, sociale forhold, og herunder familiemæssige forhold, f.eks. børn i

familien, hjælpemidlet betydning for muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der evt. kan findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet eller forbrugsgodet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet.

Hvis der er bevilget andre hjælpemidler, som vil kunne dække behovet for afhjælpning, er det afgørende om det ansøgte produkt giver en yderligere afhjælpning af funktionsnedsættelsen.

Den daglige tilværelse i hjemmet

Ved vurderingen af kravet om, at hjælpemidlet eller forbrugsgodet kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, kan der bl.a. lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion og vigtighed i forbindelse med borgerens ophold i hjemmet. Der kan fx lægges vægt på betydningen for den pågældendes mulighed for så vidt muligt at klare sig uden hjælp fra andre. Der kan desuden lægges vægt på betydningen for, at borgeren fortsat har mulighed for at klare sig og forblive i eget hjem.

Herudover kan der lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion for andre, der hjælper borgeren til dagligt i hjemmet. Der kan fx være tale om en lift eller en særlig seng, som en plejer eller et familiemedlem bruger ved pleje af den pågældende.

De sociale forhold, herunder om borgeren har ægtefælle og børn, skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for et hjælpemiddel eller forbrugsgode. Det forventes som udgangspunkt, at fx ægtefælle eller børn medvirker ved udførelse af praktiske opgaver i hjemmet. Det offentlige kan dog ikke pålægge børn af borgere med nedsat funktionsevne mere arbejde i hjemmet end andre børn på samme alder udfører, ligesom det offentlige ikke kan pålægge en evt. ægtefælle arbejde i hjemmet udover, hvad der er normalt og ligger inden for rimelighedens grænser.

Udøvelse af erhverv

Der skal ved vurderingen lægges vægt på, om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er nødvendigt for, at borgeren kan være i erhverv. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal være en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

III. Afgrænsning til anden lovgivning

Generelt om forholdet til anden lovgivning

Der findes regler om ydelse af hjælpemidler inden for bl.a. sygehussektoren, hjemmesygeplejen, tandplejen, uddannelsessektoren og beskæftigelsessektoren.

Det er kun, hvor det ansøgte hjælpemiddel ikke kan henføres til disse bestemmelser, at ansøgningen behandles efter regler i den sociale lovgivning, jf. servicelovens § 115.

Foruden servicelovens hjælpemiddel- og forbrugsgoderegler indeholder den sociale lovgivning blandt andet muligheder for hjælp i servicelovens § 100 om merudgiftsydelse til voksne og §

116 om boligændringer.

Da en række sektorer hver for sig administrerer hjælpemidler, kan der opstå problemer for borgeren i forbindelse med ydelse af hjælpemidlet, idet der kan opstå tvivl om, hvilken sektor der skal yde hjælpemidlet. Der kan også opstå problemer i forbindelse med sektorskift. Det er derfor nødvendigt, at sagsgangen sektorerne imellem lettes, og at samarbejdet mellem sektorerne smidiggøres og udbygges mest muligt, således at borgeren altid er sikret de nødvendige hjælpemidler.

I princippet kan der være afgrænsningsproblemer imellem alle de ovennævnte kategorier, men i praksis er det skillelinjen mellem behandlingsredskaber, som regionen skal betale, og hjælpemidler, som kommunen skal betale, der har størst betydning.

Det bemærkes i den forbindelse, at et givet apparatur eller redskab både kan være et behandlingsredskab og et hjælpemiddel. Om det kategoriseres som det ene eller det andet afhænger af den sammenhæng, apparaturet eller redskabet indgår i, dvs. om det opfylder kriterierne for at kunne kategoriseres som et behandlingsredskab eller et hjælpemiddel.

Sygehussektoren (sektoransvarlighed)

Sundheds- og Ældreministeriets cirkulære om afgrænsningen af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet, angiver retningslinjer for afgrænsning af behandlingsredskaber, hvor udgifterne afholdes af sygehusvæsnet.

Som behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet, anses apparatur og hjælpemidler, som patienten forsynes med som led i eller som fortsættelse af den behandling, der er påbegyndt på sygehuset. Formålet er enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, der er opnået ved sygehusbehandlingen eller at forhindre forringelse af dette resultat. Følgende grupper af hjælpemidler/apparatur anses herefter for at være behandlingsredskaber:

- Hjælpemidler og apparatur, som ordineres som led i behandling på sygehus, og som i reglen anvendes under kontrol af sygehuset, inden tilstanden er stationær.
- Hjælpemidler og apparatur som indopereres under indlæggelse på sygehus.
- Apparatur, som ordineres af sygehuset og anskaffes til mere eller mindre permanent brug i hjemmet, men hvor patienten har fået undervisning i brugen på sygehuset eller er under en vis kontrol på sygehuset.

Cirkulæret er vejledende, og det kan ikke udelukkes, at de i cirkulæret nævnte eksempler på hjælpemidler i nogle tilfælde må betragtes som behandlingsredskaber, hvor det er sygehusvæsnet der afholder udgiften. Der kan som eksempel henvises til produkter, som er en integreret del af et andet produkt eller i øvrigt er nødvendigt for anvendelsen af dette produkt efter dets formål. Sådanne produkter skal bevilges sammen med det primære produkt af den sektor, der er ansvarlig for ydelsen (sektoransvarlighedsprincippet).

For visse hjælpemidler afhænger afgrænsningen af, om der er tale om et hjælpemiddel eller forbrugsgode efter servicelovens §§ 112 eller 113 eller et behandlingsredskab efter sygehusreglerne, af en vurdering i det konkrete tilfælde af lidelsens karakter og omfang, og hvilke behov brugen af hjælpemidlet eller behandlingsredskabet skal afhjælpe.

IV. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med emnet for at belyse vores almindelige praksis på området. Principmeddelelserne kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase. Principdatabase findes på [Ankestyrelsens hjemmeside](#).

Principmeddelelse 36-22

principmeddelelse fastslår, kriterier, som kan indgå i vurderingen af, om et forbrugsgode indgår i sædvanligt indbo

Der kan efter reglerne i serviceloven og hjælpemiddelbekendtgørelsen ydes støtte til "forbrugsgoder" til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne, eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendig for, at borgeren kan udøve et erhverv.

Et "forbrugsgode" er defineret som et produkt, der er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

Der kan dog ikke ydes støtte til "forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo". Herved forstås genstande, "som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det". Det kan for eksempel være almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV, radioer, CD-afspillere, DVD-afspillere, tablets, almindelige computere, vaskemaskiner, tørretumblere, opvaskemaskiner, almindelige køkkenmaskiner m.v.

Hvilke forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, vil løbende ændres i takt med den almindelige samfundsudvikling. Det kan betyde, at et produkt, der tidligere blev betragtet som et forbrugsgode, nu skal betragtes som et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Ved den nærmere vurdering af, om et forbrugsgode normalt indgår i sædvanligt indbo, kan følgende kriterier inddrages:

- Produktets udbredelse, herunder om det forhandles bredt over hele landet, og om det forhandles til forbrugere.
- Produktets funktionalitet.
- Om produktet findes i forskellige farver, størrelser og prisklasser.
- Befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner.
- Den teknologiske udvikling.
- Prisniveauet på produktet, herunder om prisniveauet ikke adskiller sig væsentligt fra lignende produkter.

Ovennævnte kriterier er ikke en udtømmende liste. Der skal for hvert produkt foretages en vurdering af, om der er tale om et produkt, der er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

Produktets udbredelse og om det forhandles til forbrugere

Når produktets udbredelse skal vurderes, skal det undersøges, om produktet forhandles bredt i landet. I denne situation skal det undersøges, om produktet forhandles i almindelige tilgængelige butikker, og om man kan købe produktet i hele landet. Et eksempel herpå kan være borde. Hvis produktet forhandles bredt i landet indikerer det, at produktet kan købes af den brede befolkning og dermed også er et produkt som enhver, der måtte ønske det, kan anskaffe sig.

Produktets udbredelse afspejler tilgængeligheden af produktet, da udbuddet af produktet må antages at dække en efterspørgsel på produktet.

Til brug for vurderingen kan der indhentes statistik, fx fra Danmarks Statistik, om udbredelsen af produktet, hvis relevant statistik kan fremskaffes. Statistik kan være et bidrag til vurderingen af, om et produkt må anses for værende så almindeligt udbredt, at produktet er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Det er dog ikke et krav for vurderingen af, om et produkt er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo, at der indhentes statistik om udbredelsen af produktet.

Produktets funktionalitet

Når produktets funktionalitet skal vurderes, skal det undersøges, om produktet er et produkt, som den brede befolkning kan have gavn af. Således kan en funktionalitet, der kan afhjælpe følgerne af en funktionsnedsættelse, også være efterspurgt af personer uden funktionsnedsættelse.

Det skal derfor vurderes, om produktets funktionalitet er en nichefunktionalitet, som alene henvender sig til en lille gruppe af den brede befolkning, fx som følge af særinteresser. Har produktet en nichefunktionalitet, kan det indikere, at produktet ikke kan anses for at være et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo, da produktet dermed ikke er et produkt, som enhver, der måtte ønske det, kan anskaffe sig. Produktet forhandles i det tilfælde ikke til den brede befolkning. Det er i den forbindelse ikke afgørende, om produktet sælges fra specialbutikker, men om funktionaliteten alene efterspørges af en snævrere kreds.

Har produktet ikke en nichefunktionalitet, kan det indikere, at produktet er tilgængeligt for og forhandles til den brede befolkning, og at produktet dermed er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo.

Om produktet findes i forskellige farver, størrelser og prisklasser

Denne vurdering hænger tæt sammen med produktets udbredelse samt tilgængeligheden af produktet. Hvis produktet forhandles i en prisklasse, som er tilgængelig for den brede befolkning, indikerer det, at produktet kan anskaffes af enhver, der måtte ønske det.

Når det skal vurderes, om produktet findes i forskellige farver, størrelser og prisklasser, kan en internetsøgning være et bidrag til at belyse dette. Et eksempel på et produkt, der findes i forskellige farver, størrelser og prisklasser, kan være smartphones.

Befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner

Udviklingen af befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner, er også et moment, der kan indgå i vurderingen af, om et produkt må anses for værende et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. I takt med at befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner, udvikler sig, udvikler udbuddet af produkter sig også. Det skal derfor undersøges, om samfundet har udviklet sig i en sådan grad, at et produkt (nu) er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo, herunder at samfundsudviklingen har medført, at produktet er blevet bredt udbredt, og om produktet forhandles til den brede befolkning.

Den teknologiske udvikling

Den teknologiske udvikling er også et moment, der kan indgå ved vurderingen af, om et produkt er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Det skal her vurderes, om den teknologiske udvikling har medført, at produktet nu er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Ved vurderingen af om den teknologiske udvikling har medført, at et produkt er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo, skal befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner inddrages.

Prisniveauet på produktet

I denne vurdering skal det undersøges, om prisniveauet på det ansøgte produkt adskiller sig væsentligt fra prisniveauet på sammenlignelige produkter. Det skal i den forbindelse vurderes, om der er en væsentlig merudgift ved at anskaffe det ansøgte produkt. Er der en væsentlig merudgift ved anskaffelsen af produktet, taler det for, at produktet ikke kan anses for et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Såfremt der ikke er en væsentlig merudgift ved anskaffelsen af produktet, og prisniveauet ikke adskiller sig væsentligt fra sammenlignelige produkter, taler det for at betragte produktet som et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Støtte efter andre bestemmelser

Reglerne om støtte til køb af forbrugsgoder skal ses i sammenhæng med mulighederne for i visse tilfælde at få dækket nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse og for at få støtte til hjælpemidler eller behandlingsredskaber. Kommunerne skal være opmærksomme på afgrænsningen til støtte efter disse regler.

De konkrete sager

I sag nr. 1 fik borgeren afslag på en elevationsseng med den begrundelse, at en elevationsseng er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen var enig med kommunen i, at en elevationsseng er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 2 fik borgeren afslag på et hæve- og sænkebord. Ankestyrelsen vurderede, at

et hæve- og sænkebord er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 3 fik borgeren afslag på støjreducerende høretelefoner med den begrundelse, at det er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen var enige i, at støjreducerende høretelefoner er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 4 fik borgeren afslag på en tung dyne med fyld af glasperler og med bambus/bomuldsbetræk med den begrundelse, at en sådan dyne er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen var enige i, at en sådan dyne er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 5 fik borgeren afslag på en Dynamostol. Ankestyrelsen vurderede, at en Dynamostol er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 6 vurderede Ankestyrelsen, at en robotgulvvasker er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 7 fik borgeren bevilget en ståstøttestol med hjul og fodring som et forbrugsgode. Ankestyrelsen var enige med kommunen i, at en ståstøttestol med hjul og fodring er et forbrugsgode, der ikke normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 8 fik borgeren afslag på formstøbte ørepropper med den begrundelse, at det er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen vurderede, at formstøbte ørepropper er et forbrugsgode, men ikke et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 9 fik borgeren afslag på handsker og sokker med batterivarmer med den begrundelse, at det er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen vurderede, at handsker og sokker med batterivarmer er et forbrugsgode, men ikke et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

I sag nr. 10 (tidligere principmeddelelse 32-16) fandt Ankestyrelsen, at en robotstøvsuger er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen lagde vægt på, at en robotstøvsuger efter Ankestyrelsens vurdering kan anses som almindeligt udbredt og som et produkt, der kan findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

I sag nr. 11 (tidligere principmeddelelse 59-13) fandt Ankestyrelsen, at en smartphone er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen lagde vægt på statistikker om udbredelsen af smartphones. Ankestyrelsen fandt det af afgørende betydning, at smartphones må vurderes i sammenhæng med andre lignende elektroniske hjælpemidler, som også efter Ankestyrelsens opfattelse kan anses som sædvanligt indbo.

I sag nr. 12 (tidligere principmeddelelse 153-11) fandt Ankestyrelsen, at et digitalkamera er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Ankestyrelsen lagde vægt på statistikker om udbredelsen af digitalkameraer, samt at digitalkameraer

bliver fremstillet og forhandlet bredt med henblik på sædvanligt forbrug i befolkningen i almindelighed.

Principmeddelelse 20-22

Principmeddelelsen fastslår, at ansøgning om kompressionsstrømper som et hjælpemiddel skal behandles efter betingelserne for bevilling af hjælpemidler i servicelovens § 112.

Vejledningen om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder indeholder nogle vejledende indikationer for, hvornår der eventuelt vil kunne være grundlag for bevilling af kompressionsstrømper som et hjælpemiddel. Myndighederne kan ikke afslå bevilling af kompressionsstrømper alene med den begrundelse, at indikationen for at skulle bruge kompressionsstrømper ikke er omtalt i vejledningen.

Efter servicelovens § 112 kan der ydes støtte til hjælpemidler, som har til formål at afhjælpe de varige følger af en nedsat funktionsevne. Et hjælpemiddel skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen. Der kan ydes støtte til hjælpemidler, bl.a. når hjælpemidlet i væsentlig grad afhjælper en nedsat funktionsevne.

Produkter som har til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau, er ikke hjælpemidler i servicelovens forstand.

Kompressionsstrømper kan både være et hjælpemiddel og have karakter af behandlingsredskab, som ikke kan bevilges efter reglerne om hjælpemidler. Om kompressionsstrømper skal anses for et hjælpemiddel afhænger af en konkret og individuel vurdering af sagens oplysninger, herunder blandt andet, hvad det primære formål med kompressionsstrømper er for den enkelte.

De konkrete sager

I sag nr. 1 vurderede Ankestyrelsen, at kompressionsstrømper ikke var et hjælpemiddel for borger. Borger ansøgte om kompressionsstrømper på grund af rosen og væske i begge ben. Det fremgik af de lægelige oplysninger, at kompressionsstrømperne var af forebyggende karakter, og at behandlingen var varig.

Ankestyrelsen stadfæstede derfor kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse.

I sag nr. 2 vurderede Ankestyrelsen, at kompressionsstrømper ikke var et hjælpemiddel for borger. Borger ansøgte om kompressionsstrømper til forebyggelse af blodpropper. Ankestyrelsen vurderede, at der ikke var tale om et hjælpemiddel i servicelovens forstand, da kompressionsstrømperne havde til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau.

Ankestyrelsen stadfæstede således kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse.

Principmeddelelse 49-18

Principmeddelelsen fastslår, at en hund der er særligt trænet til at afhjælpe en borgers nedsatte funktionsevne er en servicehund, der kan bevilliges som et hjælpemiddel. En servicehund kan enten være en hund, der er udvalgt og trænet fra hvalp eller borgers egen

hund, der gennemgår træning til servicehund.

Kommunen yder støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet eller forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne, i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendig for udøvelse af erhverv.

Hjælpemidler er produkter, der er fremstillet med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne, mens forbrugsgoder er produkter, der fremstilles og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug med den almindelige befolkning som målgruppe. Produktet er således ikke fremstillet specielt til at afhjælpe en nedsat funktionsevne, som det er tilfældet med hjælpemidler. Er et forbrugsgode så almindeligt udbredt, at det normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det, indgår forbrugsgodet i sædvanligt indbo.

Der kan ikke ydes støtte til forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo.

Almindelig hund eller servicehund

Formålet med en almindelig hund er ikke at afhjælpe en nedsat funktionsevne. Den kan findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Der kan derfor ikke ydes støtte efter servicelovens regler om hjælpemidler og forbrugsgoder til en almindelig hund, da denne er omfattet af begrebet sædvanligt indbo.

En hund, der er udvalgt og trænet fra hvalp med henblik på at afhjælpe en nedsat psykisk funktionsevne er en servicehund. En almindelig hund, der gennemgår særlig træning med henblik på at kunne afhjælpe borgere med varig nedsat psykisk funktionsevne, er også en servicehund.

Når borgers egen almindelige hund gennemgår træning til servicehund, ændrer hunden karakter i servicelovens forstand. Hunden går fra at være omfattet af begrebet sædvanligt indbo til at have til formål at afhjælpe en nedsat funktionsevne. Selv om hunden ikke er udvalgt og særligt trænet fra hvalp med det formål at afhjælpe en nedsat funktionsevne, kan det ikke udelukkes, at den på et senere tidspunkt kan trænes til servicehund. I den situation er det træningen af hunden, som kommunen kan bevillige som et hjælpemiddel. Det forudsætter dog, at borger ikke er påbegyndt træning af egen hund til servicehund inden, borger har ansøgt kommunen om bevilling.

Kommunen skal ved ansøgning om en servicehund tage stilling til følgende forhold:

1. personkreds,
2. væsentlighed - herunder borgers evne til at være ejer af en servicehund.

1. Personkreds

Det er en betingelse for, at der kan ydes støtte til hjælpemidler til borgere med nedsat psykisk funktionsevne, at funktionsevnen er varigt nedsat.

For at funktionsevnen anses for varigt nedsat skal alle behandlingsmuligheder være udtømt, og følgerne af den nedsatte funktionsevne skal være af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Afgørelsen heraf beror på en konkret vurdering af, om borger profiterer tilstrækkeligt af medicinske, ikke-medicinske og/eller andre pædagogiske tiltag. Hvis kommunen har iværksat andre former for hjælp eller støtte, skal virkningen heraf vurderes inden der træffes afgørelse om bevilling af servicehund.

Hvis alle behandlingsmuligheder er udtømt, og andre former for hjælp ikke er tilstrækkelige til at afhjælpe følgerne af borgers nedsatte funktionsevne, er borger omfattet af den personkreds, der kan have ret til bevilling af hjælpemidler.

Ved en ansøgning om en servicehund til et barn eller ung, vil der ofte være iværksat andre behandlingstiltag eller anden støtte, fx familiebehandling, kontaktpersonordning, særlige skoletilbud eller andre pædagogiske tiltag, hvor virkningen heraf først skal vurderes.

2. Væsentlighed

Hvis borger er i personkredsen, skal kommunen konkret vurdere, om en servicehund i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne.

Kommunen kan i væsentlighedsvurderingen inddrage oplysninger om:

- borgers helbredsmæssige forhold.
- sociale forhold.
- borgers mulighed for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation.
- borgers mulighed for at undgå isolation i hjemmet eller fra sociale arrangementer.
- borgers evne til at opholde sig og sove alene i hjemmet.
- borgers mulighed for at færdes selvstændigt til daglige aktiviteter fx indkøb, på arbejde eller uddannelse, til læge og andre behandlinger mv.
- borgers mulighed for at få eller fastholde et arbejde eller en uddannelse.
- andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på, fx borgers behov for en servicehund i forhold til en almindelig hund.
- borgers evne til at være ejer af en servicehund

Kommunen skal i væsentlighedsvurderingen inddrage, hvordan en servicehund kan afhjælpe borgers psykisk nedsatte funktionsevne, og om der er andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på. Borgers behov for en servicehund i forhold til en almindelig hund bør inddrages i vurderingen.

Ved vurderingen af om en almindelig hund kan kompensere borger tilstrækkeligt for den

nedsatte psykiske funktionsevne, må der lægges vægt på lidelsens sværhedsgrad, og hvilket behov hunden primært skal afhjælpe. Det kan fx være, at en borger med en svær psykisk lidelse har behov for at have hund med sig for at komme ud af hjemmet og opholde sig på offentlige steder, hvor en almindelig hund ikke må komme. Det kan også være, at hunden kan hjælpe borger til at abstrahere fra fx angstanfald.

Det forhold, at borger oplyser, at en hund vil give tryghed eller vil medvirke til, at borger kommer mere ud af hjemmet, kan ikke i sig selv føre til, at en servicehund er en væsentlig afhjælpning for borger. En almindelig hund kan dække et sådant behov.

For børn og unges vedkommende kan kommunen inddrage oplysninger om barnets eller den unges helbredsmæssige forhold, sociale forhold og evne til selvstændigt at udføre aktiviteter som andre børn eller unge på samme alder.

Kommunen skal også sikre sig, at borger kan bruge hjælpemidlet (servicehunden) forsvarligt. Kommunen må derfor inden bevilling vurdere, om borger i forhold til sine helbredsmæssige problemer kan indgå i træning med hunden, om borger er i stand til generelt at varetage omsorgen for en hund i forhold til pasning og økonomi, samt om borgers netværk kan passe hunden, hvis borger i en periode ikke er i stand til det.

Borgers økonomiske forhold inddrages normalt ikke i vurderingen af, om der kan bevilges et hjælpemiddel. De løbende udgifter i forbindelse med bevilling af en servicehund fx udgifter til foder, forsikring og dyrlæge er driftsudgifter, som ikke afholdes af kommunen, men af borger selv. Det er derfor nødvendigt, at borgers økonomiske forhold inddrages ved bevilling af servicehund, da dette også er en forudsætning for, at borger kan tage forsvarligt vare på servicehunden. Udgifterne til drift af en servicehund kan som udgangspunkt ikke dækkes som nødvendige merudgifter. Det er fordi, der alene kan ydes dækning af nødvendige merudgifter til drift af et hjælpemiddel, når det vurderes, at der er tale om en udgift, som er helt uforholdsmæssig eller urimelig for borger.

For børn og unges vedkommende skal familiens samlede forhold indgå i vurderingen, fx om familien kan indgå i træning af en servicehund, og om familien har tid, kræfter og økonomi til at have en hund.

Leverandørvalg

Kommunen yder støtte til anskaffelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel. Dette gælder også ved bevilling af servicehund og bevilling af træning af borgers egen hund til servicehund.

Kommunen kan vælge, at servicehunden skal leveres af en bestemt leverandør. Hvis kommunen har indgået en leverandøraftale, og borger ønsker en anden leverandør, indkøber borger selv servicehunden og får de udgifter, kommunen kunne have købt servicehunden for, refunderet. Dette princip gælder også i de tilfælde, hvor borger bevilges træning af sin egen hund til servicehund.

Kommunen er forpligtet til at sikre, at servicehunden opfylder borgers behov for hjælp. Kommunen skal derfor undersøge, om leverandøren af servicehunden eller træningen af

borgers egen hund til servicehund har den nødvendige fagkundskab. Kommunen kan i den forbindelse stille fagspecifikke krav til leverandøren af servicehunden samt krav til træningen, herunder at borgers egen hund er egnet til træning til servicehund.

I sag nr. 1 havde borger ret til en servicehund som hjælpemiddel. Ankestyrelsen vurderede, at alle behandlingsmuligheder var udtømt, at borger havde afprøvet andre former for hjælp og støtte, og at en servicehund i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af borgers nedsatte psykiske funktionsevne. Ankestyrelsen lagde særlig vægt på, at borger med en servicehund kunne opretholde stabilitet i sin praktik, og at han ville blive i stand til at bryde isolationen i hjemmet samt færdes selvstændigt til daglige aktiviteter.

I sag nr. 2 hjemviste Ankestyrelsen kommunens afgørelse til ny behandling hos kommunen, da sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst i forhold til, om borger var omfattet af den personkreds, der havde ret til servicehund.

I sag nr. 3 stadfæstede Ankestyrelsen kommunens afgørelse om servicehund til et barn. Ankestyrelsen vurderede, at alle behandlingsmuligheder ikke var udtømt, og at virkningen af kommunens iværksatte hjælp og støtte ikke kunne vurderes endeligt endnu.

Principmeddelelse 40-19

Principmeddelelsen fastslår, at Kommunen yder støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet eller forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne, i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendig for udøvelse af erhverv.

Hjælpemidler er produkter, der er fremstillet med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne.

Forbrugsgoder er derimod produkter, der bliver fremstillet og forhandlet bredt med henblik på sædvanligt forbrug med den almindelige befolkning som målgruppe. Produktet er på den måde ikke fremstillet specielt til at afhjælpe en nedsat funktionsevne, som det er tilfældet med hjælpemidler.

Hvis borgerens funktionsevne påvirker pågældendes evne til at færdes i nærområdet, kan der efter servicelovens regler om hjælpemidler og forbrugsgoder bevilges et mindre køretøj.

Det er en forudsætning, at køretøjet er en væsentlig afhjælpning for borgeren. I væsentlighedsvurderingen indgår oplysninger om

- borgerens helbredsmæssige forhold,
- borgerens behov for et køretøj til transport i nærområdet, og
- borgerens evne til at færdes forsvarligt på det søgte køretøj.

Borgerens helbredsmæssige forhold

Der skal være tale om en betydelig nedsat evne til at færdes i nærområdet. Til brug for denne vurdering skal indhentes oplysninger om borgerens gangfunktion og gangdistance, om borgeren går med eller uden ganghjælpemidler, og om borgeren har balanceproblemer og oplever udtrætning eller øgede smerter ved gang. Der skal desuden inddrages oplysninger om borgeren selvstændigt kan tage med offentlig transport eller transportere sig på anden vis i nærområdet ved brug af en almindelig cykel eller egen bil.

Det er vigtigt, at borgerens evne til at færdes i sit nærområde ses i forhold til borgerens alder, så borgeren så vidt muligt stilles lige med andre borgere på samme alder og i samme livssituation. Det betyder, at der ikke kan sættes en minimumsgrænse for, hvor lang en gangdistance, borgeren skal have for at opfylde væsentlighedskriteriet. Det er altid en konkret vurdering.

Behovet for et køretøj til transport i nærområdet

Borgerens behov for et køretøj til brug i nærområdet skal også indgå i vurderingen. Det skal indgå, hvilke aktiviteter borgeren vil bruge køretøjet til, men der skal særligt være opmærksomhed på borgerens sociale forhold. Det skal derfor indgå i vurderingen, om borgeren som følge af sin nedsatte funktionsevne er isoleret i hjemmet eller afskåret fra at komme til sociale aktiviteter eller fritidsaktiviteter. Borgerens ønske om at opnå et højere aktivitetsniveau end sit nuværende bør også inddrages, så borgeren får mulighed for at udvikle sig og for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Det skal desuden indgå, om borgeren med et køretøj til brug i nærområdet har mulighed for at blive selvhjulpne og uafhængig af hjælp fra andre, fx kørsel med venner og familiemedlemmer eller kørselsordninger. Borgeren skal have mulighed for at blive så selvstændig som muligt og dermed i videst muligt omfang klare sig uden hjælp fra andre. Det skal indgå i vurderingen, om borgeren med tildeling af et køretøj kan få mulighed for at leve sit liv på lige fod med andre på samme alder og i samme livssituation.

Det skal endvidere indgå i vurderingen, om borgeren har andre hjælpemidler eller forbrugsgoder til at afhjælpe sit transportbehov i nærområdet. Hvis borgeren er bevilget et andet hjælpemiddel eller forbrugsgode til transport i nærområdet end det ansøgte, skal kommunen foretage en vurdering af, om det ansøgte i væsentligt yderligere grad kan afhjælpe borgerens nedsatte funktionsevne end det produkt borgeren allerede har.

Evnen til at færdes på et køretøj

Det sidste forhold, der skal indgå i vurderingen af, om et mindre køretøj kan afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse, er borgerens evne til at færdes forsvarligt på køretøjet. Det kan indgå, om borgeren får medicin, der gør, at borgeren ikke er i stand til at færdes forsvarligt i trafikken, eller om borgeren har kognitive vanskeligheder, som påvirker evnen til at føre det bevilgede køretøj. Kommunen kan anmode borgeren om at deltage i en afprøvning, hvis dette er relevant for oplysning af sagen.

Særligt i forhold til el-køretøjer

Et el-køretøj er et forbrugsgode, hvortil der kan ydes støtte til køb med 50 procent af prisen på

et almindeligt standardprodukt. El-køretøjer er i dag fremstillet og bliver forhandlet bredt med henblik på sædvanligt forbrug, især hos den ældre eller mindre mobile del af befolkningen. Et el-køretøj kan for denne målgruppe gøre det muligt at færdes i nærområdet, når borgeren ikke længere kan bruge andre almindelige transportmidler.

I særlige tilfælde har et el-køretøj reelt ikke en anden funktion end at fungere som et hjælpemiddel på linje med andre egentlige hjælpemidler. Hvis et el-køretøj udelukkende fungerer som et hjælpemiddel for borgeren, bevilges det med den fulde anskaffelsespris.

Hvis borgeren opfylder betingelserne for bevilling af et el-køretøj, skal kommunen vurdere, om el-køretøjet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel for borgeren. Det afgørende for, om et el-køretøj udelukkende fungerer som et hjælpemiddel er, om det vil erstatte et egentligt hjælpemiddel, fx en manuel kørestol, en elektrisk kørestol eller en trehjulet cykel, eller om det vil erstatte et almindeligt transportmiddel, fx en almindelig tohjulet cykel, en tohjulet el-cykel, en tohjulet knallert, borgers egen bil eller offentlig transport. Det er ikke afgørende for vurderingen, om borger har andre kørselsordninger.

Ansøgninger om trehjulede knallerter skal behandles på samme måde som el-køretøjer.

Særligt i forhold til cykler

Kommunen kan yde støtte til en trehjulet cykel som et hjælpemiddel, da disse er fremstillet specielt til at afhjælpe borgere med nedsat balance, der som følge heraf ikke kan cykle på en tohjulet cykel. Der ydes støtte efter reglerne om hjælpemidler, hvis væsentlighedskriteriet er opfyldt.

Kommunen yder også støtte til forbrugsgoder, når betingelserne for støtte til hjælpemidler er opfyldt. Der kan ikke ydes støtte til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Som sædvanligt indbo anses forbrugsgoder, der er almindeligt udbredte, og som findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Hvilke forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo, bliver løbende ændret i takt med den almindelige samfundsudvikling. Ved vurderingen tages der hensyn til udviklingen i den almindelige levestandard og borgernes forbrugs- og levevaner. Med tiden vil flere forbrugsgoder blive mere almindeligt udbredt og vil efterhånden blive betragtet som sædvanligt indbo.

Ladcykler med og uden el og tohjulede el-cykler anses i dag som almindeligt udbredte, og som produkter, der findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Disse cykler kan fås i forskellige udgaver og prisklasser og bliver forhandlet bredt over hele landet. De må derfor betragtes som sædvanligt indbo på linje med traditionelle tohjulede cykler.

Særligt om leverandørvalg og frit valg

Ved bevilling af et hjælpemiddel, fx en trehjulet cykel, yder kommunen støtte til det bedst egnede og billigste hjælpemiddel som udlån. Kommunen har ejendomsretten til hjælpemidlet, og det skal derfor leveres tilbage til kommunen, når behovet ophører. Kommunen kan vælge, at hjælpemidlet leveres af en bestemt leverandør. Hvis kommunen har indgået leverandøraftale, og borgeren ønsker en anden leverandør, indkøber borger selv hjælpemidlet og får de udgifter, kommunen kunne have købt hjælpemidlet for, refunderet.

Borgeren kan også mod betaling af prisdifferencen vælge et dyrere hjælpemiddel end det, som kommunen kan yde støtte til. Det valgte hjælpemiddel skal dog stadig kompensere for den nedsatte funktionsevne.

Ved bevilling af et forbrugsgode med 50 procent egenbetaling, er det borgeren, der køber det ønskede produkt. Kommunen har pligt til at yde rådgivning og vejlede om egnede produkter. Borgeren kan efter eget valg købe det produkt, borgeren ønsker. Borgeren kan også vælge at købe et dyrere produkt mod selv at betale ekstraudgifterne. Det er en forudsætning, at leverandøren er en momsregistreret virksomhed. Borgeren får ejendomsretten til produktet og skal ikke levere det tilbage til kommunen.

Borgere, der bliver bevilget et forbrugsgode uden egenbetaling, kan ikke selv frit vælge produktet og kan heller ikke vælge et dyrere produkt, end det kommunen vil yde støtte til.

Retten til frit valg af leverandør gælder ikke for forbrugsgoder, men alene for hjælpemidler.

Et forbrugsgode, som udelukkende fungerer som et hjælpemiddel er i sin karakter stadig et forbrugsgode og ikke et hjælpemiddel. Det betyder, at borgere, der af kommunen får hjælp til at anskaffe et forbrugsgode uden egenbetaling, ikke frit kan vælge leverandør. Det bevilgede forbrugsgode er kommunens ejendom, og bevillingen sker som et udlån. Borger skal levere det bevilgede forbrugsgode tilbage, når behovet ikke længere er til stede.

I nogle situationer vil borgerens nedsatte funktionsevne nødvendiggøre et køretøj med en særlig kvalitet eller kapacitet, som andre ikke behøver. Det kan også være nødvendigt at tilpasse et el-køretøj gennem en særlig indretning, fx for at borgeren kan betjene det. I disse situationer ydes der, foruden støtten på 50 procent til et almindeligt standardkøretøj, hjælp til betaling af prisdifferencen i form af betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardkøretøj og prisen på det bedst egnede og billigste produkt med særlig kvalitet og/eller med særlig indretning.

Udskiftning og reparation

Der ydes udskiftning og hjælp til nødvendige reparationer af hjælpemidler efter behov. Der ydes ikke hjælp til dækning af de udgifter, der følger af brug af hjælpemidler, fx drift, rengøring og almindelig vedligeholdelse.

Der ydes som udgangspunkt ikke støtte til udskiftning eller reparation af forbrugsgoder. Der kan dog efter behov ydes støtte til udskiftning og reparationer af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller en særlig indretning. Hvis borger er bevilget et forbrugsgode og en særlig indretning heraf, kan borgeren ikke få udskiftet selve forbrugsgodet, men alene den særlige indretning. Der ydes støtte til udskiftning og reparation af forbrugsgoder, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel med den fulde anskaffelsespris eller reparationsudgift.

Hvis borgeren tidligere er bevilget et forbrugsgode, skal der ved en ny ansøgning om et forbrugsgode, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, foretages en ny konkret vurdering af, om betingelserne er opfyldt. Det forhold, at borgeren tidligere er bevilget samme

type forbrugsgode, kan ikke i sig selv begrunde et afslag på et forbrugsgode, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel,

De konkrete sager

I sag nr. 1 stadfæstede Ankestyrelsen kommunens afslag på et el-køretøj, da det ikke i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af borgerens nedsatte funktionsevne. Ankestyrelsen lagde vægt på oplysningerne om borgerens gangfunktion. Det fremgik, at borgeren kunne gå 760 meter uden pauser og uden brug af ganghjælpemidler. Han havde god balance og kunne gå på trapper. Borgeren kunne bruge offentlig transport, da han kunne klare at stå og vente ved stoppestedet og stige ind og ud af bus og tog. Han kunne endvidere foretage indkøb tæt på sin bolig.

I sag nr. 2 ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelse. Borgeren havde ret til støtte til et el-køretøj som et forbrugsgode med 50 procent af prisen, da borgeren med et el-køretøj ville være i stand til at selvstændigt at komme til sine ugentlige aktiviteter og dermed blive mere selvhjulpne. Ankestyrelsen vurderede, at et el-køretøj i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af borgerens halvsidige lammelse som følge af blodprop i hjernen og vejrtrækningsproblemer. Ankestyrelsen lagde vægt på, at borgeren som følge af sine lidelser havde en nedsat gangfunktion. Borgeren kunne maksimalt gå 500 meter i langsomt tempo med pauser. Han gik meget skævt og med dårlig balance. Borgeren kunne desuden ikke bruge andre former for transportmidler selvstændigt. Han kunne på grund af lammelsen ikke cykle på en almindelig tohjulet cykel. Borgeren havde ikke kørt bil, siden blodproppen, og kunne ikke bruge offentlig transport. El-køretøjet fungerede ikke udelukkende som et hjælpemiddel for borgeren, fordi det skulle erstatte et almindeligt transportmiddel til at færdes i nærområdet og ikke et hjælpemiddel som fx en kørestol.

I sag nr. 3 hjemviste Ankestyrelsen sagen til ny behandling i kommunen. Kommunen skulle vurdere, om et el-køretøj med kabine i væsentlig yderligere grad kunne afhjælpe de varige følger af borgerens funktionsnedsættelse. Kommunen skulle til brug for vurderingen indhente lægelige oplysninger om borgeren havde et skånebehov, når hun skulle køre på et almindeligt el-køretøj i koldt vejr, og hvordan det påvirkede hendes funktionsevne.

I sag nr. 4 ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelse, da vi vurderede, at borgeren havde ret til et el-køretøj, der udelukkende fungerede som et hjælpemiddel, fordi hun ikke var i stand til at færdes uden for hjemmet uden et el-køretøj. Alternativet for borgeren var et egentlig hjælpemiddel, fx en kørestol, som hun selv kunne køre udendørs. Ankestyrelsen lagde vægt på, at borgeren i forhold til sin alder på 37 år havde en betydelig nedsat gangfunktion. Hun kunne gå 60-70 meter med brug af ganghjælpemidler og havde efter 30 meter behov for at holde pause siddende i sin kørestol. Hun kunne ikke tage offentlig transport, køre bil eller cykle. Kommunen havde bevilget hende en transportkørestol.

I sag nr. 5, stadfæstede Ankestyrelsen kommunens afslag, men med en anden begrundelse. Efter Ankestyrelsens vurdering må ladcykler i dag anses for forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo. Der kan ikke ydes støtte til forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo.

Principmeddelelse 43-18

Principmeddelelsen fastslår, at kommunen yder støtte til ortopædisk fodtøj, ortopædiske

fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj til borgere med varige og svære foddeformiteter, hvis generne kan afhjælpes med det ansøgte fodtøj eller indlæg. Det er en betingelse, at borgers foddeformitet er omfattet af indikationerne i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 1.

Derudover er det en betingelse for støtte til ortopædiske fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj, at borger uden brug af indlæg, ville være henvist til at benytte ortopædisk fodtøj.

Kommunen yder derudover støtte til ortopædisk fodtøj, ortopædiske fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj som et hjælpemiddel, hvis borger er omfattet af personkredsen for støtte til hjælpemidler. Det vil sige til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet i væsentlig grad afhjælper denne. Det kan eksempelvis være tilfældet for borgere med hoftelidelser, der har indvirkning på fødderne.

Der kan efter hjælpemiddelbekendtgørelsen ydes støtte til ortopædisk fodtøj, ortopædiske fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj, hvis borger lider af erhvervet platfod som følge af degeneration. Erhvervet platfod som følge af degeneration kan skyldes flere årsager. Det er ikke en betingelse, at den erhvervede platfod skyldes ruptur af tibialis posterior senen.

Kommunens afgørelse skal træffes efter en konkret og individuel vurdering af borgers foddeformitet, og det skal tydeligt fremgå af begrundelsen, hvilke forhold kommunen har inddraget i vurderingen af, om borger har ret til ortopædisk fodtøj, ortopædiske fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj. En henvisning alene til bilag 1 kan ikke anses for en tilstrækkelig begrundelse.

Hvis ortopædiske fodindlæg i forsvarligt omfang kan afhjælpe borgers foddeformitet, har borger kun krav på støtte hertil, og ikke krav på støtte til ortopædisk fodtøj.

For at få støtte skal borgers foddeformitet være omfattet af indikationerne i bilag 1, nr. 1-6. Den enkelte indikation kan indeholde flere forhold, som alle skal være opfyldt for at få støtte. Bilagets nr. 7, som er en opsamlingsbestemmelse, omfatter andre foddeformiteter af tilsvarende sværhedsgrad.

Erhvervet platfod som følge af degeneration

Hvis borger lider af erhvervet platfod som følge af degeneration, er indikationen i bilag 1, nr. 5 opfyldt, og borger kan få støtte til ortopædisk fodtøj og ortopædiske fodindlæg.

Erhvervet platfod som følge af degeneration kan have flere årsager, som fx: ruptur af tibialis posterior senen, arthrit/arhrosebetinget degenerative forandringer i talocclanærleddet, i chopartleddet og i mellemfodsknoglerne, ligamentskader på medialsiden af foden (lig. deltoideaum og springligamentet), fraktur med fejlstilling eller charcot forandringer hos patienter med neuropatitilstande (primært diabetes eller alkoholinduceret neuropati)

Andre foddeformiteter af tilsvarende sværhedsgrad efter særlig begrundelse

Opsamlingsbestemmelsen i bilagets nr. 7 stiller som i nr. 1-6, krav om, at ortopædisk fodtøj og ortopædiske fodindlæg er påkrævet.

Lidelsen skal påvirke borgers funktionsevne i fødderne i en sådan grad, at det kan sidestilles med de foddeformiteter, der er nævnt i nr. 1-6.

Eksempler på andre foddeformiteter af tilsvarende sværhedsgrad efter særlig begrundelse:

- Bindevævslidelse med svær hypermobilitet med svær slaphed i ledbånd og ledkapsler, hvor den svære grad af overbevægelighed medfører, at fodbuerne er totalt udslettede og fødderne kæntrer ved belastning.
- Udtalt knækplatfod, hvor længdebuerne er væk og rullebenet når helt ned i underlaget.

Eksempler på andre foddeformiteter, der ikke er af tilsvarende sværhedsgrad:

- Svært forfodsfald og følgelidelse i form af klostillede tæer og hallux valgus.
- Moderat forfodsnedsynkning og begyndende funktionel platfod.
- Let muskelsvækkelse over begge fodled med lidt indadretning af fodleddene.

Praksisændring

Denne afgørelse ændrer den administrative praksis, der har været fulgt i nogle kommuner og sociale nævn siden maj 2008. Den administrative praksis fortsatte efter, at de sociale nævn blev overført til Ankestyrelsen i 2013.

Den nye praksis, der fastlægges med denne afgørelse, har dermed betydning for afgørelser, der er truffet siden maj 2008, hvor Velfærdsministeriet fastslog, at ruptur af tibialis posterior senen er en betingelse for støtte til ortopædiske sko og ortopædiske indlæg for borgere, der lider af erhvervet platfod som følge af degeneration. I udtalelse af 10. januar 2018 til Ankestyrelsen har Sundheds- og Ældreministeriet oplyst, at erhvervet platfod som følge af degeneration kan skyldes mange årsager. Den administrative praksis, hvorefter ruptur af tibialis posterior senen var en betingelse for at få støtte til ortopædiske sko og ortopædiske fodindlæg, var således forkert.

Ankestyrelsen og kommunerne skal derfor tage stilling til genoptagelse af sager truffet i overensstemmelse med den tidligere praksis. Afgørelsen om genoptagelse skal træffes af den myndighed, der senest har realitetsbehandlet sagen.

Genoptagelse

Genoptagelse af sager på baggrund af denne principafgørelse skal ske på myndighedens eget initiativ, hvis det vurderes ikke at være en betydelig administrativ byrde at skulle identificere sagerne. Ellers skal myndigheden informere offentligt om muligheden for at søge om genoptagelse og vejlede om retningslinjerne herfor.

Ankestyrelsen vil genoptage de sager, som Ankestyrelsen kan identificere ved en søgning i journalsystemet. Da vi ikke er sikre på, at alle relevante sager kan fremfindes på denne måde vil vi offentligt informere om muligheden for, at borgerne kan få genoptaget de sager, der er afgjort af styrelsen.

Følgende betingelser skal være opfyldt for, at Ankestyrelsen og kommunerne skal genoptage en sag:

1. der skal være givet afslag på støtte til ortopædiske sko eller ortopædiske fodindlæg, fordi borgers erhvervede platfod som følge af degeneration ikke skyldes ruptur af tibialis posterior senen
2. borger skal efter kommunens afslag på støtte selv have afholdt udgiften til ortopædiske sko eller ortopædiske fodindlæg
3. borger skal kunne dokumentere eller sandsynliggøre at have afholdt udgifter til ortopædiske sko eller ortopædiske fodindlæg

Hvis de nævnte betingelser er opfyldt skal Ankestyrelsen og kommunerne:

4. vurdere om betingelserne i serviceloven og hjælpemiddelbekendtgørelsen (incl. bilag) for støtte til ortopædiske sko og ortopædiske fodindlæg er opfyldt

Forældelse

I nogle af de sager, som eventuelt skal genoptages, vil et krav på støtte til ortopædiske sko eller ortopædiske fodindlæg, kunne være helt eller delvist forældet. Et krav på støtte er et pengekrav, jf. punkt 2 og 3 ovenfor, og et sådant krav forældes efter de almindelige regler herom i forældelsesloven. Udgangspunktet er, at et krav om økonomisk støtte til ortopædiske sko eller ortopædiske fodindlæg er forældet, hvis borgeren kunne have krævet beløbet betalt på et tidspunkt, der ligger mere end tre år forud for den dato, vi offentliggjorde den nye praksis.

I sag nr. 1 stadfæstede Ankestyrelsens kommunes afgørelse, men med en anden begrundelse. Ankestyrelsen vurderede, at borgers foddeformitet - forkortet achillessene med udviklet svær platfod af degenerativ type – opfyldte betingelserne i bilag 1, nr. 5. Ankestyrelsen lagde vægt på, at bilag 1 for så vidt angår nr. 1-6, gør udtømmende op med hjælpen, og at borgers lidelse var omfattet af indikationerne i bilag 1, nr. 5 om erhvervet platfod som følge af degeneration. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at der ikke i serviceloven eller i hjælpemiddelbekendtgørelsen, er krav om, at der skal være ruptur af tibialis posterior senen. Der er derfor ikke hjemmel til at give afslag alene med henvisning til, at der ikke er sprængning af tibialis posterior senen. Borger ville dog uden brug af indlæg ikke være henvist til at benytte ortopædisk fodtøj, hvorfor borger ikke opfyldte betingelserne for støtte til ortopædiske fodindlæg.

I sag nr. 2 ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelse. Ankestyrelsen var enig i, at borger ikke opfyldte betingelserne for støtte efter hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 1, nr. 5 eller nr. 7, men vurderede, at borger havde ret til støtte til ortopædiske fodindlæg efter servicelovens § 112.

I sag nr. 3 ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelse, da Ankestyrelsen vurderede, at borger opfyldte betingelserne for støtte efter hjælpemiddelbekendtgørelsen. Kommunen havde

ikke konkret sammenholdt borgers foddeformiteter med indikationerne i bilag 1, og det var ikke klart efter hvilke nærmere indikationer i bilaget, at kommunen havde truffet afgørelse.

Principmeddelelse 30-17

Principmeddelelsen fastslår, at et produkt kan kun bevilges som et hjælpemiddel efter serviceloven, når det ikke kan bevilges efter anden lovgivning. Dette følger af servicelovens bestemmelse om subsidiaritetsprincippet.

Kommunen skal yde støtte til hjælpemidler, som har til formål at afhjælpe de varige følger af en nedsat funktionsevne. Et hjælpemiddel skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i videst muligt omfang gøre borger uafhængig af andres bistand i dagligdagen. Der kan alene ydes støtte til hjælpemidler, der i væsentlig grad afhjælper borgerens nedsatte funktionsevne.

Det er en forudsætning for støtte efter bestemmelsen om støtte til hjælpemidler, at hjælpemidlet ikke kan bevilges efter anden lovgivning.

Et produkt kan både være et hjælpemiddel og et behandlingsredskab. Hvilken myndighed, der i givet fald bevilger produkt afhænger af, hvordan produktet anvendes og administreres.

Hvis kommunen er i tvivl, om et produkt er et hjælpemiddel eller et behandlingsredskab, skal kommunen søge afklaret, om produktet kan bevilges efter sundhedslovgivningen.

Ansvar for denne afklaring påhviler ikke alene kommunen, men er et fælles ansvar mellem kommunen og sundhedssektoren. Det er alene sundhedssektoren, der kan tage stilling til, om der er tale om et behandlingsredskab.

Det er cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet (afgrænsningscirkulæret), der anvendes ved denne afklaring.

Hvis sundhedssektoren har afgjort, at et produkt ikke kan anses som et behandlingsredskab, skal kommunen afgøre, om der er tale om et hjælpemiddel, der kan bevilges efter serviceloven – herunder foretage en væsentlighedsvurdering.

Hvis det ikke er afklaret i sundhedssektoren i den konkrete sag, om det ansøgte produkt er et behandlingsredskab, men der foreligger tilstrækkelige lægelige oplysninger til, at kommunen kan vurdere, at produktet er et hjælpemiddel for borgeren, skal kommunen - uanset subsidiaritetsprincippet - foretage denne vurdering.

Hvis produktet ikke er et hjælpemiddel, skal kommunen ikke foretage en væsentlighedsvurdering.

Om glukosemålingssystemer til diabetikere

Om et glukosemålingssystem som måler glukoseværdier i vævet ved hjælp af en lille sensor, som aflæses ved en scanning, er et hjælpemiddel vil afhænge af, hvilke behov brugen af glukosemålingssystemet skal afhjælpe. Kommunen skal i denne vurdering inddrage oplysninger, om borgers diabetes er velreguleret, og om borger har behov for instruktion og

assistance fra sundhedsfagligt personale for at kunne anvende glukosemålingssystemet.

Voksne velregulerede diabetikere

For voksne velregulerede diabetikere, som ikke har behov for instruktion og assistance til at anvende glukosemålingssystemet hjemme, vil glukosemålingssystemet være et hjælpemiddel. Her er det afgørende, at produktet giver en yderligere afhjælpning af følgerne af sygdommen. Det er fx tilfældet, hvor der er uheldige følger ved anvendelsen af de almindelige og formentlig billigere hjælpemidler.

Manglende sygdomserkendelse

For borgere med manglende sygdomserkendelse eller manglende evne til at anvende traditionelle blodsuktermålinger, vil glukosemålingssystemet ikke være et hjælpemiddel. Borgerne vil have behov for assistance fra sundhedsfagligt personale til at anvende glukosemålingssystemet og anvendelsen heraf er kontrolleret af sygehuset eller speciallægepraksis.

Børn og unge

For børn og unge, hvor der foreligger lægelige oplysninger om, at glukosemålingssystemet er nødvendigt, vil glukosemålingssystemet ikke være et hjælpemiddel, da det primære formål med brugen af glukosemålingssystemet vil være at opnå en forbedring af kontrollen med barnets eller den unges diabetes. Dette kan fx være enten fordi barnet eller den unge ikke er velreguleret, ikke får målt blodsukkeret i tilstrækkeligt omfang, ikke følger de lægelige anvisninger eller har mange bivirkninger af fingerprik.

Væsentlighedsvurdering

Kommunen bevilger i medfør af hjælpemiddelbekendtgørelsen injektions- og testmateriale til diabetikere. Kommunen yder ligeledes i medfør af hjælpemiddelbekendtgørelsen hjælp til anskaffelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Vurderer kommunen, at glukosemålingssystemet er et hjælpemiddel for borger, vil det bero på en konkret og individuel vurdering, om produktet i væsentlig grad yderligere end det allerede bevilgede injektions- og testmateriale kan afhjælpe borgerens varige følger af den nedsatte funktionsevne.

Kommunen kan i væsentlighedsvurderingen inddrage lægelige oplysninger om eventuelle bivirkninger af det allerede bevilgede injektions- og testmateriale. Dette kan fx være særlige fysiske gener, herunder nedsat følelse i fingerspidserne eller et særligt behov for mange daglige blodsuktermålinger, enten på grund af meget svingende blodsukker, eller hvis borgers erhverv kræver dette.

Det forhold, at borger oplyser fx at glukosemålingssystemet er mere hensigtsmæssigt og nemmere at bruge eller skaber mere tryghed for borger, kan ikke i sig selv føre til, at borger er væsentligt yderligere afhjulpet med glukosemålingssystemet. Det samme gør sig gældende i forhold til, at borger ikke bryder sig om at skulle stikke sig offentligt eller at borger har

skiftende arbejdssteder.

I sag nr. 1 hjemviste Ankestyrelsen sagen, da denne ikke var tilstrækkelig oplyst til, at det kunne vurderes, om borger kunne få glukosemålingssystemet bevilget som et hjælpemiddel. Ankestyrelsen lagde vægt på, at det ikke var afklaret, om borger kunne få hjælp efter anden lovgivning. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at der ikke forelå lægelige oplysninger i sagen.

I sag nr. 2 stadfæstede Ankestyrelsen kommunens afgørelse, da Ankestyrelsen var enig i, at glukosemålingssystemet ikke var et hjælpemiddel. Sagen omhandlede et barn, der skulle måle blodsukker mange gange i døgnet på grund af svingende blodsukker. Barnet var indstillet til fysioterapi, da han på grund af nedsat følesans havde problemer med at holde på skriveredskaber. Efter afprøvning af glukosemålingssystemet havde han fået følelsen i fingrene tilbage. Ankestyrelsen lagde vægt på sagens lægelige oplysninger og vurderede herudfra, sammenholdt med en udtalelse fra Sundheds- og Ældreministeriet, at det primære formål med brugen af glukosemålingssystemet var at opnå en forbedring af kontrollen med barnets diabetes. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på subsidiaritetsprincippet og at det ikke var afklaret om barnet kunne få glukosemålingssystemet bevilget efter sundhedslovgivningen.

I sag nr. 3 ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelse, idet glukosemålingssystemet i dette tilfælde måtte anses som et hjælpemiddel. Sagen omhandlede en mand, der som følge af cancer i bugspytkirtlen havde mistet al egenproduktion af insulin. Det var oplyst, at han skulle måle sit blodsukker mange gange dagligt. Han var velreguleret, men havde bivirkninger i form af nedsat følesans i fingrene, som følge af de mange fingerprik han foretog dagligt. Ankestyrelsen vurderede, at glukosemålingssystemet ville være en væsentlig yderligere afhjælpning for ham. Ankestyrelsen lagde vægt på sagens lægelige oplysninger om, at manden havde fået tiltagende nedsat følelse i fingerspidserne, hvilket havde indflydelse på hans arbejde, og at tæt monitorering af hans blodsukker var påkrævet, idet han kørte meget bil i forbindelse med sit erhverv.

Ankestyrelsens principafgørelse 73-17

Principafgørelsen fastslår, at kommunen yder støtte til boligindretning til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretningen er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende. Boligindretning omfatter mur- og nagelfaste genstande, der fastgøres på en særlig måde eller som ved nedtagning vil efterlade synlige og usædvanlige spor, der kræver reparation, som ikke kan sammenlignes med sædvanligvis forekommende udbedringer.

Kommunen yder støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder til personer med varigt nedsat funktionsevne, når hjælpemidlet eller forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet. Hjælpemidler er produkter, der er fremstillet med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne, mens forbrugsgoder er produkter, der fremstilles og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug med den almindelige befolkning som målgruppe.

Om gelændere og støttegreb er boligindretning, hjælpemidler eller forbrugsgoder afhænger af det konkrete gelænder eller støttegrebs udformning og fastgørelse.

Afgørende for, om et gelænder eller et støttegreb kan anses som boligindretning, er, om gelænderet eller støttegrebet fastgøres på en særlig måde (fx mures fast i væggen) eller efterlader synlige og usædvanlige spor, når det fjernes. Hvis gelænderet eller støttegrebet ikke fastgøres på en særlig måde eller efterlader synlige og usædvanlige spor, når det fjernes, kan det ikke anses som boligindretning. Kommunen skal så vurdere, om gelænderet eller støttegrebet i stedet kan bevilges som et hjælpemiddel eller et forbrugsgode.

Gelændre vil typisk være forbrugsgoder, da disse fremstilles og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed. Gelændre er således ikke fremstillet specielt til at afhjælpe en nedsat funktionsevne, som det er tilfældet med hjælpemidler, men kan i en række tilfælde udgøre den kompensation, som personer med nedsat funktionsevne har behov for.

Støttegreb må anses som hjælpemidler, da disse er fremstillet med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne og med en begrænset del af befolkningen som målgruppe. Støttegrebene er udformet til at kunne holde fast i og bære en vis vægt. De skal bruges til at støtte sig til, holde balancen og afhjælpe borgeren fra at falde fx i brusenichen eller for at kunne rejse sig fra toilettet. Støttegrebene skal derfor ikke forveksles med andre greb så som greb ved køkkenbordsskuffer eller døre, der har en helt anden funktion.

Støttens omfang er afhængig af, om gelændre og støttegreb bliver ydet som boligindretning, hjælpemiddel eller forbrugsgode. Borger får hjælp til produktet og opsætning heraf, hvis der er tale om boligindretning eller et hjælpemiddel, mens borger selv skal betale halvdelen, hvis der er tale om et forbrugsgode.

I sag nr. 1 stadfæstede Ankestyrelsen kommunens afgørelse om, at gelænderet var et forbrugsgode. Ankestyrelsen lagde vægt på oplysningerne om det konkrete gelænder, der blev søgt om hjælp til. Ankestyrelsen lagde vægt på, at gelænderet blev opsat på almindelig vis, og at fjernelse af gelænderet ikke ville efterlade usædvanlige spor.

I sag nr. 2 stadfæstede Ankestyrelsen kommunens afgørelse om, at de ansøgte støttegreb ikke var boligindretning. Ankestyrelsen lagde vægt på, at der var tale om mindre støttegreb, der blev opsat med få skruer, som ikke ville efterlade andre og mere usædvanlige spor end eksempelvis en sæbeholder eller hylde til personlige plejeartikler. Det forhold, at nedtagningen af støttegrebene kunne betyde spartling eller udskiftning af få fliser betød ikke, at der var tale om en boligindretning. Ankestyrelsen hjemviste samtidig sagen, da den ikke var tilstrækkelig oplyst til, at det kunne vurderes, om borger kunne få hjælp efter reglerne om hjælpemidler.

Principmeddelelse 73-16

principmeddelelsen fastslår, at kommunen skal yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Hjælp ydes til anskaffelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Kommunen yder også støtte til køb af forbrugsgoder, når betingelserne for støtte til hjælpemidler er opfyldt. Hjælpen udgør 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art. Der kan ikke ydes støtte til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Nogle produkter kan have særlige funktioner, der gør, at de ikke entydigt kan karakteriseres som enten et hjælpemiddel eller et forbrugsgode. Det vil derfor afhænge af en konkret vurdering af produktets funktion.

Om et produkt skal behandles efter reglerne om hjælpemidler afhænger af, om produktet er fremstillet specielt til at afhjælpe en nedsat funktionsevne.

Forbrugsgoder omfatter derimod produkter, som bliver fremstillet og forhandlet bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed.

Som sædvanligt indbo anses forbrugsgoder, der er almindeligt udbredte, og som kan findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

Hvilestole, der er hjælpemidler

En hvilestol skal bevilges som et hjælpemiddel, hvis der er tale om en hvilestol med funktioner/indstillingsmuligheder, der alene er fremstillet med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne. Det vil sige, at hvilestolen skal have en primær handicapkompenserende funktion.

Som eksempler på særlige stole kan nævnes arthrodesestole og sæder (beregnet til borgere med stift hofteled), katapultstole (til borgere, der har vanskeligt ved at sætte sig, rejse sig) og arbejdsstole med elektrisk højdejustering samt bremse.

Hvilestole, der er forbrugsgoder

En hvilestol med el-funktioner/el-indstillinger til indstilling af ryglæn og sæde anses som et forbrugsgode. Dog vil en hvilestol med el-funktioner på nuværende tidspunkt ikke kunne betragtes som sædvanligt indbo, da der ikke er tale om en så almindelig udbredelse, at en sådan hvilestol normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Derudover vil el-indstillingsmulighederne have en vis handicapkompenserende funktion, idet en person med nedsat funktionsevne kan have svært ved at anvende manuelle indstillingsmuligheder.

Hvilestole, der er forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo

En hvilestol uden særlige handicapkompenserende funktioner skal betragtes som et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo, hvilket der ikke kan ydes støtte til efter servicelovens § 113. Begrundelsen herfor er, at sådanne hvilestole er almindeligt udbredte, hvorfor de findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Disse typer hvilestole kan fås i forskellige prisklasser, farver og størrelser og forhandles bredt over hele landet. De har ofte manuel regulering af sædeindstillinger eller vippefunktion.

Det er uden betydning for eventuel hjælp til køb af en hvilestol som forbrugsgode, at stolen kan købes hos en almindelig møbelforhandler. En stol, som kan købes hos en almindelig møbelforhandler, kan ikke alene af den grund anses for at være sædvanligt indbo, hvortil der ikke kan ydes hjælp.

Ifølge Ankestyrelsens praksis lægges der ved vurderingen af, om et forbrugsgode er

sædvanligt indbo, vægt på eksempelvis udbredelse, pris, udvalg, udviklingen i befolkningens levestandard, folks forbrugs- og levevaner og samfundsudviklingen i det hele taget. På den baggrund er det således vores praksis, at fx faconhovedpuder, digitalkameraer, smartphones, tablets og andre lignende elektroniske apparater, samt vaskemaskiner, opvaskemaskiner, tørretumblere, mikrobølgeovne, robotstøvsugere og almindelige køkkenmaskiner i dag betragtes som sædvanligt indbo i ethvert hjem, der måtte ønske det.

I en konkret sag fandt Ankestyrelsen, at en hvilestol uden særlige handicapkompenserende funktioner er et forbrugsgode, der indgår i sædvanligt indbo, hvilket der ikke kan ydes støtte til.

I en anden konkret sag fandt Ankestyrelsen, at en hvilestol med indbygget katapultsæde skal bevilges som et hjælpemiddel.

Principmeddelelse 77-15

Principmeddelelsen fastslår, at der kan ydes støtte til hjælpemidler, som har til formål at afhjælpe de varige følger af en nedsat funktionsevne. Et hjælpemiddel skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen. Der kan alene ydes støtte til hjælpemidler, der i væsentlig grad afhjælper en nedsat funktionsevne.

Der kan ikke ydes støtte efter serviceloven til behandlingsredskaber. Behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling i sygehusvæsenet, eller som led i fortsættelse af den iværksatte behandling. Formålet er enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved behandlingen eller at forhindre forringelse af dette resultat.

En epilepsialarm kan være et hjælpemiddel. Afgørelsen må bero på en konkret vurdering af lidelsens karakter og formålet med brugen af epilepsialarmen.

Hvis formålet med epilepsialarmen er at alarmere om et epileptisk anfald, når epileptikeren ikke selv er i stand til at tilkalde hjælp, skal epilepsialarmen betragtes som et hjælpemiddel.

Hvis en epilepsialarm alene skal bruges til at registrere epileptiske anfald til brug for regulering af medicin, skal den ikke betragtes som et hjælpemiddel, idet den så er et led i epileptikerens behandling.

I sag nr. 1 vurderede Ankestyrelsen, at en epilepsialarm var et hjælpemiddel, da formålet med epilepsialarmen var at alarmere barnets forældre om natlige epileptiske anfald, når barnet ikke selv kunne tilkalde hjælp ved akut behov. Ved vurderingen af kravet om væsentlighed lagde Ankestyrelsen særligt vægt på karakteren af de epileptiske anfald hos barnet og behovet for hjælp under et anfald. Det fremgik af sagen, at barnet havde fokal epilepsi med tendens til sekundær generaliserende krampeanfald, at han havde haft natlige anfald, og at anfaldene skulle stoppes af forældrene med medicin for at barnet ikke kom til skade.

I sag nr. 2 vurderede Ankestyrelsen også, at en epilepsialarm var et hjælpemiddel til et barn, der led af rolandisk epilepsi, der typisk gav krampeanfald i forbindelse med indsovning og opvågning. Ankestyrelsen lagde vægt på, at barnet var bevidstløs under de epileptiske anfald,

og at anfaldene skulle brydes med medicin, såfremt de varede mere end 3-5 minutter, da hun ellers var i risiko for hjerneskrader.

Principmeddelelse 4-15

Principafgørelsen fastslår, at et ståstøttestativ kan ligesom et gangstativ både være et hjælpemiddel og et behandlings-/træningsredskab.

Afgørelsen må bero på en konkret, individuel vurdering af lidelsens karakter og omfang samt hvilket behov, brugen af ståstøttestativet skal afhjælpe.

Hvis det primære formål med et ståstøttestativ er at afhjælpe den manglende ståfunktion, skal ståstøttestativet betragtes som et hjælpemiddel. Det skal herefter vurderes, om bestemmelsens krav om væsentlighed er opfyldt.

Hvis ståstøttestativet primært skal anvendes til at forbedre funktionsevnen eller forebygge yderligere forværring af funktionsevnen, skal det betragtes som et træningsredskab eller et behandlingsredskab.

I sag nr. 1 og nr. 2 vurderede Ankestyrelsen, at ståstøttestativet var et hjælpemiddel, da hovedformålet var at afhjælpe barnets manglende ståfunktion, og i sag nr. 3 fandt Ankestyrelsen, at ståstøttestativet var et træningsredskab og dermed ikke et hjælpemiddel.

I sag nr. 1 vurderede Ankestyrelsen, at ståstøttestativet i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af barnets nedsatte funktionsevne og dermed i væsentlig grad kunne lette den daglige tilværelse i hjemmet.

I sag nr. 2 vurderede Ankestyrelsen, at ståstøttestativet var et hjælpemiddel, som ikke i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af barnets nedsatte funktionsevne og dermed ikke i væsentlig grad kunne lette den daglige tilværelse i hjemmet, da barnet ikke fik et øget aktivitetsniveau.

I sag nr. 3 vurderede Ankestyrelsen, at ståstøttestativet var et træningsredskab, da ståstøttestativet supplerede den træning, som barnet fik i børnehaven, og som skulle modvirke kontrakturer og fejlstilling.

Principmeddelelse 197-11

Principmeddelelsen fastslår, at en kommune var berettiget til at frakende en borger en manuel kørestol og en minicrosser i forbindelse med tilretning af el-kørestol.

Det daglige kørselsbehov var dækket med el-kørestolen og den bevilgede handicapbil, som borgeren selv kørte.

En minicrosser og en manuel kørestol ville således ikke yderligere afhjælpe borgerens nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad lette den daglige tilværelse i hjemmet.

Principmeddelelse C-24-02

Principmeddelelsen fastslår, at en armamputeret ansøger fandtes, på baggrund af en konkret vurdering, berettiget til at få bevilget en æstetisk (kosmetisk) hånd som et hjælpemiddel.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at en æstetisk hånd er omfattet af hjælpemiddeldefinitionen i hjælpemiddelbekendtgørelsen.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at ansøgers allerede bevilgede håndprotese udseendemæssigt adskilte sig væsentligt fra udseendet af ansøgers raske hånd og at ansøger derfor følte sig meget psykisk belastet, når han befandt sig i sociale sammenhænge.

Ankestyrelsen lagde endelig vægt på, at en håndprotese er et personligt hjælpemiddel, som er placeret et meget synligt sted, hvor man sædvanligvis ikke vil anvende beklædning, at ansøger, ifølge det oplyste, skulle anvende den æstetiske hånd dagligt og at formålet med hjælp efter serviceloven er at fremme den enkeltes mulighed for at klare sig selv og lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Ankestyrelsens principafgørelse C-48-00

Principmeddelelsen fastslår, at almindelige aldersbetingede lidelser er omfattet af reglerne om hjælpemidler. Afgørende for retten til hjælpemidler er den konkrete vurdering i forhold til betingelserne i lov og bekendtgørelse.

En kvinde med aldersbetinget dobbeltsidig slidgigt i hofterne fandtes efter en konkret vurdering berettiget til en rollator som et hjælpemiddel. Det var uden betydning at hun kunne cykle, hvilket ikke belastede hofterne i betydende grad.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kvinden havde gangudløste hoftesmerter og gangusikkerhed, at slidgigten var en varig og smertefuld sygdom og at kvindens fysiske aktivitet var begrænset af generne. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at symptomerne i væsentlig udstrækning kunne afhjælpes ved brug af hjælpemidler, herunder rollator, og at en rollator i den konkrete situation ville betyde, at kvinden blev mere selvhjulpent. Endelig lagde Ankestyrelsen vægt på servicelovens indledende formålsbestemmelse.

V. Konkrete mødesager

Vi har forelagt 42 konkrete sager for beskikkede medlemmer for at belyse Ankestyrelsens praksis om hjælpemidler og forbrugsgoder. Nedenfor er der et resumé af udvalgte sager fra mødet.

Sag 1 – Ændring – Borger søger om ortopædiske fodindlæg. Kommunen giver afslag med den begrundelse, at de ikke kan yde tilskud alene på grund af platfod, i det der skal være tale om erhvervet platfod som følge af degeneration, jf. indikation nr. 5, eller tale om svært fikseret platfod, jf. indikation nr. 7, hvorfor borger ikke har en varig og svær foddeformitet. Borger henviser til, at en speciallæge har vurderet, at han har platfod som følge af degeneration og har den højeste grad af platfod. Ankestyrelsens lægekonsulent finder på baggrund af de lægelige oplysninger i sagen, at borger har erhvervet platfod som følge af degeneration og vurderer, at borger uden brug af indlæg ville være henvist til at benytte ortopædisk fodtøj. Borger opfylder derfor indikation nr. 5.

Sag 2 – Stadfæstelse med ændret begrundelse. Borger søger om udskiftning af manuel

kørestol med formstøbt sæde og ryg. Kommunen vurderer ikke, at en ny manuel kørestol med formstøbt sæde og ryg er en væsentlig yderligere afhjælpning for borger. De finder dog borger berettiget til en ny elektrisk kørestol, der er mere terrængående. Borger og forældre henviser til, at de ikke kan undvære den elektriske kørestol, der er ledsagerstyret, da den giver borger en hvis grad af selvstændighed og APV i forhold til at borger er afhængig af hjælp til alt på baggrund af CP og tetraplegiker. Familien anvender den manuelle kørestol i situationer, hvor den elektriske ikke rækker, herunder ferier i Israel samt besøg hos forældres venner og borgers egne samt ved daglige ture ud af huset med far. Vi finder på baggrund af sagens oplysninger ikke, at en ny manuel kørestol i væsentlig yderligere grad kan afhjælpe følgerne. Borger bliver bevillet en udskiftning af sin elektriske kørestol, der bedre kan køre i terræn, så borger kan komme på daglige ture ud af huset med sin far. Vi er opmærksomme på, at der kan være hjem, hvor adgangsforholdene besværliggøres samt at flyrejser og leje af bil i forbindelse hermed bliver besværliggjort. Det er i sig selv ikke nok til, at der er tale om væsentlig yderligere afhjælpning. Vi finder borger er kompenseret for nuværende med en elektrisk kørestol med formstøbt sæde og ryg, der har bedre køreegenskaber.

Sag 3 – Stadfæstelse – Sagen vedrører afslag på støtte til ortopædiske fodindlæg. Borger har sår oven på venstre fod, sukkersyge med neuropati og derfor nedsat følesans i fødder samt nedsat blodomløb. Borger er udsat for at pådrage sig sår, herunder tryksår. Det er ud fra sagens oplysninger ikke åbenbart, om borgers fodlidelse er omfattet af indikationerne i bilag 1, men lægen oplyser, at borger uden brug af indlæg ikke vil være henvist til ortopædisk fodtøj. Borger opfylder derfor ikke samtlige betingelser for støtte til fodindlæg.

Sag 4 – Stadfæstelse – Dækning af udgifter til foder og godbider til førerhund efter hjælpemiddelsbekendtgørelsens § 4, stk. 6. Foder og godbider må betragtes som driftsudgifter på lige fod som ex. batterier til en kørestol.

Sag 5 – Stadfæstelse – afslag på dækning af ekspeditionsgebyr i forbindelse med bevilling af tilskud til el-køretøj – kommunen godtgør på baggrund af oplysninger fra forhandleren, at ekspeditionsgebyret ikke er en del af varens pris og dermed ikke er omfattet af den hjælp, der som udgangspunkt ydes med et kontantbeløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt.

Sag 6 og sag 7 – Hjemvisning – kommunen træffer afgørelse om afslag på en beskyttelseskasse til trapper efter servicelovens regler og hjælpemidler og forbrugsgoder. Kommunen har ikke indhentet tilstrækkelige oplysninger om det ansøgte til, at det kan vurderes om det ansøgte er et hjælpemiddel, som skal behandles efter reglerne om hjælpemidler eller om det ansøgte er et forbrugsgode, som skal behandles efter reglerne om forbrugsgoder. Sagen indeholder ligeledes ikke tilstrækkelige oplysninger til at foretage en væsentlighedsvurdering. Desuden ses kommunen ikke at have foretaget en helhedsorienteret behandling, herunder vurderet om det ansøgte kan bevilges efter andre bestemmelser i serviceloven eller efter anden lovgivning.